سيفاته كانى عباد الرحمن

نوسینی پ.د. عهلی محیّدین قهرهداغی

> وەرگێڕانى عومەر عەلى محمد

چاپى يەكەم ۲ ، ۱

براييدالرحمن الرحيم

ناوی کتیّب: سیفاته کانی عباد الرحمن نوسهر: پروِّفیسوّر.د. عهلی محیّدین قهره داغی و هرگیّرانی: عومهر عهلی محمد

تایب و دیزاینی ناوهوه: نه همه میر او ده لی

بهرگ: فهرهاد فایهق

تيراژ: ۲۰۰۰

نوخ: ٠ ٠ ٥ ١ دينار

چاپ: چوارچرا

ئىمەيل: bangyhaq@yahoo.com ويب سايت: www.iklkurd.org

بەرھەمى نوسىنگەى راگەياندنى

ب.د. عهلي قهر هداغي ٢٠١٣

پیشهکی وهرگیر

ئهم نامیلکه یهی لهبهرده ستدایه پوخ تهی کو مهنیک وتاری دکتور عهلی قهرهداغیه که له را قهی ئایه تهکانی سورهتی (الفرقان) دا کردو یهتی، قهرهداغی را قهی ئهم ئایهتانهی بهشیوهیه کی تازه کردوه و رهنگدانهوهی ئهم سهردهمهیه و باس لهمروقی مسولمان ده کات که له ئهم بارودو خه جیهانیه نوییهی کهتیا یدا ده ژین، ههموو ئایهتهکان بهشیوهیه ک راقه دهکاتهوه که له گهل واقیع و ئیان و مامهله ی روزگاری ئهمرودا بگونجیت و جاریکی تر مروقی باوه پردار خوی له گهل ئهم بارودو خه نوییهدا بگونجینیتهوه.

ههموو ئایه تهکان با سکردنه له کو مهنیّك رهو شتو سیفات که لههاوهلانی پیغهمبهردا رهنگیان داوه تهوهو به شیوهیهکی کرداری لهمامه نهی روّژانهیا ندا چهسپاندویانهو کاریان پی کردوه، ههر بهو هویه شهوه

بوه پێغهمبهری خوا دهرباره یان فهرمو یهتی" هاوه لانم وهك ئهستێره وان، بکهونه شوێن ههر کامیان رێنمایتان دهکات".

یهکیّك لهگرنگترین سیماکانی ئهم پهیا مه خواییهئهوه یه کهخاوهنی کو مهنیّك بنهمای ئهخلاقی بههیزه، که دهتوانیّت لهرووی مامه نهو ههنسوکهوتهوه مروّقیّ کی نمو نهیت بو درو ست بکات، له ئهم کوّمه نه ئایه تهی سورهتی فورقا ندا خوای گهوره جهخت دهکا تهوه له سهر چه سپاندنی بهها ئهخلاق یهکان لهمروّقی م سونماندا، ههر ئه مهش دهکا ته سیمای نهوانهی خوّیان به (عبادالرحمن) دهزانن، خوای گهوره لهو ئایهتانهدا لهدوای ئهوهی که عهقیده لهدنی مروّقی باوه پردار ده چه سپیّت، داوای نی ده کات نهو عهقیده یه یگوریّت بو کردار.

داوا له مروّ فی م سولمان ده کات که سهرهتا پهیوهندیهکانی لهگهل خوادا پتهوبیّت، خاوهنی دلیّکی پر لهمیهرو خوشهویستی بیّت بوّ خهلاکو لهگهلیاندا به ئارام و لێبوردهو دڵ نهرمو بهڕێڒ بێت، له كاتى روٚيشتن بهسهر زهويدا خاكىو خوٚ به كهم زان و وهك مروٚڤێكى ئاسايى بێت، پلهو پوٚستو ماڵو سامانو خێزانو منداڵ سهرى لێ تێك نهدات و رهفتارى نهگوٚڕن (وَعبَادُ الرَّحْمَنِ النَّرْض هَوْناً .....)الفرقان٣٦

له سیفاتیکی تردا جهخت دهکا تهوه له سهر ئهوهی کهمروّقی باوه پدار ههوینی ئاشتی کوّمهلای به یتو لهسهر کاردانه وه ئهخلاق و مامه لهی خوّی دانه پیژیت، به لکو کار بکات له پیناو چه سپاندنی ئاشتی و ئارامی و دروست کردنی پهیوهندیه کی کوّمهلایه تی پته و لهنیوان تاکه کانی کوّمه لگهدا) ...... وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَاماً) الفرقان ۱۳

هەروەها جەخت دەكاتەوە لەسەر گرنگى پەروەردەى خيزا نى وداوا لە ھەموو باوەرداران دە كات كەخيزان و مندا لەكانيان بەپەروەردە يەكى باش پەروەردە بكەن كەبب نە ما يەى خۆ شبەختى ورو ناكى بۆ كۆمەلا گە، ھەركاتىكىش مندا لەكان بەم شيوەيە يەروەردە بوون

روِّشنايى دەخەنە دلى دايكو باوكيا نەوە، دەبنە ما يەى شانازيان(وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبِّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَدُرِيًّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنُ وَاجْعَلْنَا للْمُتَّقِينَ إِمَامًا) (٧٤) سورة الفرقان.

ههروهها باس لهسیفاتیکی تری مروّقی باوه پدار دهکات کهنهویش بواری خیرخوازیه، کهنه مهش به سیفاتیکی گرنگو د یارو نا شکرا لهقه آلهم دهدات، کهله نهم ریّگهیهشهوه گیانی بهیهکهوه ژیان و خوشهویستی مروّق قول دهکاتهوه و داوا لهباوه پردار دهکات که لهگهل گرفت و نههامهتی بهرامبهرهکاندا بژی و لهکاتیکدا که هاو کاری مروّقیک دهکات ههست بهبهختهوه ری بکات (وَا لَّذِینَ إِذَا مروّقیُک دهکات ههست بهبهختهوه ری بکات (وَا لَّذِینَ إِذَا اَنْفَقُوا لَمْ یُسْرِفُوا وَلَمْ یَقْتُرُوا وَکَانَ بَیْنَ ذَلِکَ قَوَامًا) (۲۷)

ههموو ئهو سیفهتانهش کهباسمان کرد بهر ههمی جهو ههری عیبادهته کا نه که شهونویْژهو ههر ئهم عیبادهته شه دهبیّ ته ها ندهر بو رازاند نهوه مروّ فی باوهردار به کوّ مهانّک ئه خلاقی مروّ یی و دورکه و ته نهوه

له ههموو نهخو شیه دهرون یهکانی وهك رقو بوغزو حمسودی و چروكی و شهرهنگیزی.

ئه گهر سهیری قور ئان به کهین ده توانین به نین ئهو ئایهتا نه دهکر نت بکرنی نه بنهما یهکی سهرهکی بو تیوریهکی گهورهو بهپیز لهبواری پهروهردهی مهدهنی پینگهیا ندنی نهوهی نوی له سهر خوشهوی ستی خواو مروقی خاکیو دروست کردنی فهزایهکی کومهلایهتی که ههموان تیایدا ههست بهکامهرانی بکهن، ئهمهش کاتیک دهبیت که ئهم چهمکه مروییانه بخرینه ناو دامهزراوه پهروهردهییو کلتوریهکانو ببنه سهرچاوهی پینگهیاندنی مروق قی نوی و له گهل چهمکه پهروهرده نوییهکا ندا ئاوی ته به کرین و بکری نه بهمای پیگهیا ندن و پی کهوه ئویانی ههموو نهتهوه و چین و تویژهکان لهکومهلگهدا.

براسدارهمز الرحم

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَن قَالُوا وَمَا ا لِرَّحْمَنُ أَذَ سِيْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا * تَبَارَكَ الَّذِي جَ عَلَ فِي السَّمَاء بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَوًا مُّنِيرًا * وَهُوَ ا لِّلَذِي جَ عَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَنْ أَرَادَ أَن يَلاَّكُّورَ أَوْ أَرَادَ شُكُوراً * وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْناً وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَاماً * وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقَيَامًا * وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرفْ عَنَّا عَدَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَدَابَهَا كَانَ غَرَامًا * إِنَّهَا سَاءت مُسْتَقَرًّا وَمُقَاماً * وَالَّذِينَ إِذَا أَنفَقُوا لَمُ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا * وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا * يُضَاعَفْ لَهُ الْم عَدَابُ يَوْمَ الْقَيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَاناً * إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلاً صَالِحاً فَأُوْلَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَّحِيماً)الفرقان(٢٠-٧)

رههه نده کانی (عباد الرحمن)

له راقهی ئایهتی (عبادالرحمن) دا لیرهدا به پیویستی دەزانم كه باس له چوار تايبهتمه ندى گرنگ بكهم له ئهم ئايهته پيرۆرزهدا (وَعبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذينَ يَمْشُونَ عَلَى ا لِنُأَرْضِ هَوْ نِا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْ جَاهِلُونَ قَالُوا سَلَاماً)الفرقان٦٣. ئهم ئايهته پيرۆزه به (واو) ده ست يي ده کات، زانا ياني زما نهواني ده لين ئهو (واو)ه بو عهطفه، به لام زانایانی رهوان بیری (بلاغه) ده لین نهم زانسته وا ته زانستي رموان بيّرْ يه، به روون كرد نهومو ماناو جوانكار يهكان بو تنكه يشتنى قور ئان دا مهزراوه. ئەوان دە لىن ئەم واوە بۆ بە يەك گەياند نە، ئە مەش ما ناى وا په که پهپوهند پهك هه په له د پوان را بردوو داهاتوودا ، لير مدا دمكريت بير سين ئايا يهيوه ندى ئهم ئايەتە بە ئايەتى يېشوو دواوە چيە؟

ئايهتى پيشوى ده فهرموينت: (تَبَارَكَ اللَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاء بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيراً) (٦١) سورة الفرقان

پهیوهندیه که له چهند لایهنیکهوه یه، لا یهنی یه کهم: خوای گهوره له ئایهتی یهکه مدا ده فهرمویّت (تبارك) واته پاکی و گهورهیی بو نهو کهسهی که نهم بو نهوهره گهورهو بهریّزهی درو ست کردووه، گهورهیی له سهر زهو یدا له ریّگهی (عیادالرهن) دهرده کهویّت که به ئازادی و بهویست و ئیرادهی خوّیان به شهو به روّژ خوا دهیهرستن نهمه یهیوهندی یهکهمه.

۱-پهیوهندی به بونهوهرهوه :

ئايەتى يەكەم دەمان بەستىتەوە بە گەردوونەوە كە لە رىڭگە يەوە جىلوازى وەرزە كان ورۆژو مانگ ئا گادار دەبىن (عیاد الرحمن) له لايە كەوە پەيوەستە بە ئەمئەستىرە گەرۆكەكانەوە، بۆ نموونە نویژ پەيوەستە بە

کا تەكانى خۆر ھەلاتن ، رۆژو حەج پەيوە ستن بەمانگەوە.

بۆ ئەم مەبەستە خوا داوا لە (عباد الرحمن) دەكات كە كەڭك لە ئەم شتانە وەربگرن و لە ئەم ريگە يەوە زياتر لە خوا نزيك بېنەوە، ئەويش بە ئاوەدان كردنەوەى زەوى و دە ستە بەركردنى جى ناسىنى، ئەويش لە باشترىن و چاكترىن شيوەدا.

خوای گهوره باس له (سراج المنیر) ده کات وا ته روّژ و مانگ، روّژ ما نای گهورهیی و هیرّزه ، مانگیش ما نای جواندیه. (عباد الرحمن) ده بیّت ههردوو سیفاتی جواندیان تیادا بیّت، ده بیّت له جه نگدا به عیزهت و به هیریز بن به راند به ربه کافران . ملکه چ و خاکی بن به رامبه ربه باوه رداران، ههروه ها به رامبه ربه خه لاک مامه له کردن له گهلیاندا ده بیّت به هه مان شیّوه بن مامه له کردن له گهلیاندا ده بیّت به هه مان شیّوه بن به حاله تی ناشتیدا باش و چاکه خوازو نه رم و نیان بن به مه مه نه و پهیوه ندیه بوو که نه م نایه ته له گه ل نایه تی پیشودا هه به بوو.

۲- ومسفى باومرداران:

ئه گهر له ئايهته كه وورد بي نهوه خواى گهوره باوهرداراني به (الجملة الأسمية) ناو ده بات، ئه مهش بو چه سیاندن و ئارامی یه ئه مهش ما نای ئهوه یه که سیفهتی ئهم باوهردارانه سیفهتیکی روکهش و کاتی نیه، به لکو چه سياوهو ره گي داکو تاوه، له کاتێ کدا که ئهم باوەردارانە لەگەل نەفاماندان بە سلاوى ئاشتى مامە لە دەكەن، ئەي ئايە دەبيت لەگەل خەلكانى تردا چۆن بن؟ بيّ گو مان ئهم سيفهتانه له سهرهتادا پيويستي به زەحمەت و خۆ ھىلاك كردن ھەيە ھەتا خاوەنەكەي ببى به (عباد الرحمن) بو ئەوەي ئە مە ببيتە ئەخلاق تيا يدا، چونكه ئەخلاق دەب يت حا لەتيكى نەگۆرى هەبينت. سيفەتى كاتى نابيته ئەخلاق ، پاشان باسى لهوه کرد که رستهکه به (اذا) ده ست یی بکات که رستهی (شرطی) یه، ئهوا وهلامهکهی بی گو مان دهبیّت شتێکی چهسپاو و حهقیقهت بێت. بهلام ئهگهر به (ان) دەستى پى بكرايە مەرج نەبوو بەو شيوەيەبوايە. ليرەوە

بوّ مان دەرده كەويّت سلاّوى باوەرداران به ئا شتى له نەفامان بى گومانه و شتيّكى راستيه .

و شمیمکی تریش که لهئایهته کهدا بهکارهاتووه (خاطبهم) خوای گهوره نمی ووتوه (کلمهم). چونکه له ز مانی عهرهبیدا (مخاطابه) وا ته روو بهروو، بهلام (کلام) دهشیّت ناراستهو خوبیّت، له بهر ئهوه (مخاطبة) بههیّزتره له (کلام) له بهرئهوه ووشمی (سلام) بهلگهیه له سهر بههیّزی قسمکهر . ئه گهر سهرنج بدهین له وهلامیدا باوهرداران دهلیّن (قالوا سلاما) وا ته یهکسهر و بهبی وهستان وهلام دهدهنهوه . که ئه مهش ما نای هیّزو و راستگویی باوهردارانه.

٣- هەٽسوكەوت لەگەل خوادا:

سيفهتێکی تری (عباد الرحمن) بريتيه له (وَا لَلْإِينَ يَبِيتُونَ لرَبِّهمْ سُجِّدًا وَقَيَامًا) (٦٤) سورة الفرقان

ئایا ئه گهر مامه لهیان له گهل دروست کراوه کانی خوا به شیوهیه جوان و ناسك و به ئارامی بیّت، ئایا دهبیّت مامه لهیان له گهل یهروهردگاری بو نهوهردا چوّن بیّت،

لا يرموه پهيوهنديه که له زهو يهوه دهگوازري تهوه بو ئاسمان که دروست کردنی پهيوهنديهکه له سهر بنهمای ملکه چی و خوشهوي ستی و ر يزو گهورهي يه، ئهم باوه پدارانه له پهرستنی خوا تير نابن، روّژانه سهرقائی کارو ئاوهدان کرد نهوهی زهو ين شهوي شيان تهرخان کردووه بو کړ نوش و شهو نو يژو پا شان ده فهرمويت کردووه بو کړ نوش و شهو نو يژو پا شان ده فهرمويت (يَبِي بُونَ) وا ته ما نهوه یهموو شهوهکهيه بو شهو نو يژ، لا يرهوه خوای گهوره ههموو شهوهکهيان بو دهنوسيت به شهو نويژو ئهگهر له به شيکی شهوهکه شدا ههستابن.

٤-پارێزگاری له نوێژهکان:

یهکێکی تر له سیفاتهکانی (عباد الرحمن) پارێزگاری نوێژهکانه، شهو نوێژیشیان بیرناچێت و له یادی ناکهن، ههر بو ئهم مهبه سته خوای گهوره فهرمانی به پێغهمبهرهکهی دهکات که شهو نوێژ بکات. ئه مه له سهر پێغهمبهر ﴿ رُبِّيْ ﴾فهرز بووه له ههندێك ریوایهتدا دهڵێن که لهسهر همهوو

باوه پرداران واجب بووه، به لام دوایی بووه سوننهت بو باوه پرداران به لام فهرز بووه لهسهر پیغهمبه ری خوا.

لهبهر ئهوه نابیت شهو نویژ واز لی بهینن، چونکه پاداشتیکی گهورهو گرنگی تایبهتی خوّی هه یه، خاتوو عائی شه خوای لی رازی بیت دهگیری تهوه و دهلایت پیغهمبهری خواهی گاتیک که شهوان بو شهو نویژ ههلاه ستا ئهوه ندهی نویژ ده کرد ههتا بنه پییهکانی ههلاه شاه سا. م نیش پیم دهوت بو چی ئهو نده خوّت هیلاك دهکهی ئهی خوا له ههموو تاوانهکانت خوش نهبووه، ئهویش لهوهلامدا ئهیوت ئهی نابیت بهندهیهکی سوپاس گوزاربم.

لێرەوە سەرنج بدەن كە پەيوەندى نێوان ئەم ڧەرمودە يەو ئايەتى (عباد الرحمن) و ئايەتى پێشەوەى چييە؟

یهکیّك له سیفهتهكانی (عبادالرحمن)ئهوه یه که سوپاسگوزاری خوا دهکهن، پیّغهمبهری خوا شهو بهبیّ ئاگایی ناكا تهوهو به شوكری خوا زی ندووی دهكا تهوه، ئهمهش مانای ئهو وهلامه بوو که فهرمووی (افلا اکون

ع بدا شکورا؟) پیخهم بهری خوا شهونویژی تهرك نهکردووه، بهلای که مهوه ههموو شهویک ۱۱ رکا عهتی کردووه. با شتر وایه کهمسولمان شهونویژ دوابخات بو پیش نویژی بهیانی بهنیو سهعات یان سهعاتیک یان ههر کات یک کهخوی حهز بیات هه ندیک لهپیاو چاکانی پی شوو نو یژی وتر یان دواده خست بو پیش نویژی بهیانی ههتا خیری ههموو شهوهکانیان دهست بکهویت.

لهفهرمودهیه کدا (مت فق علیه) پیفهم بهری خوا فهرمویهتی: عبداللهی کوری عمر باشترین پیاو بوو ئه گهر شهونویّژی بکردایه، کاتیّك که نهو ههوا لهی بیست ههتا مرد شهونویّژی تمرك نهکرد.

٥- شەونوێژ تەرك مەكە:

پێغهمبهری خوا﴿ عُظِیْ که به عبدالله ی کوری عاصی وت وه فلان کهس مهبن شهونوێژی ده کردو تهرکی کرد. پێویسته مسولمان لهسهر شهونوێژ بهردهوام بێت ئهگهر بو ماوه ی ۵ دهقیقه یان ۱۰ دهقیقه یان سه عاتێك بێت.

لهفهرموده یه کی سه حیحدا هاتوه که پیفه م به ری خوا همرکه فه رمو یه تی: شهیتان سی گری له جه سته همرکه سیکتان ده دات و ده لا یت راک شی و بخه وه چونکه خهوه باشتره. پاشان ئه و باوه پداره ده که وی ته نیوان دوو شته وه، ئایا گوی بو شهیتان بگریت یان بو خوای گهوره. ئه گهر له پیش نویژی به یانیدا هه ستا ئه وه گریی یه که می کردو ته وه پاشان ئه گهر زیکری خوای کردوو ده ست نویژی کردو ته وه میت نویژی گرت ئه وه گریی دووه م ده کریته وه، ئه گهر دوای ئه وه نویژی کرد ئه وه گریی سییه میش ده کرید ته وه گریی سییه میش ده کرید ته وه ه ست ده کات به ئارامیه ک و خوشیه کی ده رون ده کات چونکه هه ست ده کات له گه کل خوادایه.

بهلام ئهگهر گویّی بو شهیتان گرت و نویّژی بهیانی نهکرد ئهوه جیّگهی مهترسیه، چونکه نویّژی بهیانی ئهو نویْژه یه کهفریشتهکان شایهتی له سهر دهدهن، (إِنَّ قُرْانَ الْهَ جُرِ كَانَ هَ شُهُودًا) (۷۸) سورة الإ سراء، وا ته خوی ندنی قور ئان لهبهیانیا ندا شایهتیت بو دهدات. چونکه ئه گهر که سیّك نویری بهیانی نهکات دهبی ته خاوهنی نهف سیّکی پیسو تهمیهن.

بهته جرو به شده دهر که وتووه که با شترین شت بو ورد بو نه وه و درو ستکردنی خوشه و یستی له گه ل قورئا ندا دوای نویّژی بهیانیه، با شتر وایه مروّق له دوای نویّژی بهیانیه و نه خه ویّ ته وه، ئه گهر خه و تیشه وه پیّویسته نویّژی بهیانی کردبیّت.

پاش ئەوەى زانىمان كە سىفەتەكانى (عباد الرحمن) چىن لەروانگەى ئەو ئايەتەوە كە باسمان كرد، ئەو كا تە دە توانىن بلٽين بەلٽن بدەين كە ئەو ئايە تە جێبەجێ بكەين و بلٽن خوايەگيان ئەوە بەلٽنمدا كە لە (عباد الرحمن) بم ئە مەش كاريكى گران نيە.

ئهگهر بیهویّت ئهم کارهش بکات ئهوه کاریّکی گران نیه، چونکه پادا شتیّکی زوّری بهرده کهویّتو دهبیّ ته خاوهنی ئاسودهیی لهدنیاو دواروژدا.

ئەمرۆ لە ھەموو كات يك ز ياتر پيوي ستمان بەوە ھە يە كە بگەرىينەوە بۆ قورئان، چونكە روونىرىن و پاكىرىن سەر چاوەى ژيانە، ئەو سىفەتانەش كە باسمان كرد چارەسەر بۆ ھەموو ئەو گرفتانەى كە ھەمانەو ھەر ئەمەشە عىزەتمان بۆ دروست دەكات بەرامبەر بەدوژمنان، خاكىو ملكەچ دەبىن بەرامبەر برواداران.

ههموو مروّڤايهتى پيّويستيان به (عباد الرحمن) ههيه

ئهگهر لهبهر كۆمهلىكى تايبهت لهمرۆڤ نهبىت خواى گهوره ئا ماده نه يه بو نهوهر بهيلن تهوه و كار يك بۆ مرۆڤايهتى بكات.

ئهگهر ئهو كۆمهله نهبن بهو سيفهته تايبهتيانهى كه خۆى باسيان ده كات، ئهوا ههموو مروّقا يهتى لاى خوا سهنگى با له مي شولهيهكيان نه، خواى گهوره له قورئاندا مانهوهو بهردهوامى ژيانو بو نهوهر پهيوه ست دهكات به بونى ئهو كۆمهله مروّقه باوه پداره تايبهتيهوه كه خاوه ن حهقده سيفهتى بهرز و بهريّزن.

له کاتیکدا که بی باوه په په و شریکه کان ئه و په په پازار و سزای پیغه مبه ری خوایان دا، به لام خوای گهوره داوای ئارام گرتن و دان به خودا گرتنی لیکرد، تییگه یا ند ئه گهر تو بتوانیت کو مه لیک باوه رداری خاوه نه فه

کۆمه نه سیفاته بهرزه پهروهرده به کهیت نهوه گهورهترین سهرکهوتنه بۆ تۆ، ئهو کا تهش ههموو گرفتهکانو ئازارهکان لهبهر چاوتدا سوك دهبیت و بهره و کهناری پز گاری و ئارامی ههنگاو دهنی یت. لیرهدا دهکریت بپر سین ئایا ئهو کۆمه نه که سه کین؟ کین ئهوانهی که پیغهمبهری خوا سیستی قبونی ههموو ئازار و ئهشکهنجه و نارهحهتیهکی کرد لهبهر خاتری ما نهوه و پهروهردهکردنیان.

خوای گهوره له سورهتی فرقا ندا با سی نهو کوّمهله یهمان بوّده کات و به (عباد الرحمن) ناویان دهبات.

سورهتی فرقان سورهتیکی مهکییه، نه گهر له سهرهتاوه ههتا کوتایی بیخوینیتهوه دهبینیت ههمووی باسکردنه لهنازار و نه شکهنجهدانی پیغهم بهر ﴿وَالَّهُ ﴾ و هاوه آن، تهنانهت باس لهوه ده کات که گومانیان کردووه لهوهی که مروّق بیّت، بهگالاته جار یهوه باس له ههژاری و نهداری دهکهن، لهبهرامبهر نهمهدا خوای گهوره داوا له

يێغهم بهر ﴿ عَلَيْكُ ﴾ ده كات كه پشت بهخوا ببه ستێت و لهسهر ئازار و ئەشكەنجەكانيان ئارام بگريّت، ئەم ئارام گرت نهش تهنها بو پیگهیا ندنی نهوهیه که له (عباد ا لرحمن)، ياش ئەوە سورەتەكە با سى ھەموو ئازار و ئه شکهنجهکان دژی پیفهم بهر و هاوهلان ده کات، لهكۆتايى سورەتەكە دا باس لە سەركەوتنى يىغەمبەر و هاوه ڵان ده كات كهتوانيان كۆ مهڵێك مرۆ ڤى باوهردارو را ستگو و تایبهت پهروهرده بکهن. خوای گهوره دەربارەيان دە فەرمويت: (قُلْ مَا يَعْ بَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْ لَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَ سَوْفَ يَكُونُ لِزَا مًا) (٧٧) سورة الفرقان، (وَعبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذينَ يَمْشُونَ عَلَي الْأَرْضِ هَوْنَا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَّامًا)(٦٣) سورة الفرقان ئەمرۆ ھەموو مرۆڤايەتى پێويستى بەكۆمەڵێكى لەو جۆرە يە، ئەما نە كۆ مەڭنىك كە سى تايبەتمە ندن ئىستا مرۆڤايەتى يێويستى به (عباد الرحمن) هه يه يێويستى به مهنههج و ئهخلاقی (عباد الرحمن) هه یه لهبواری عهقیدهدا. لهبواری دارایی و میانرهویدا لهبواری رهوشت

و ت یپروانین بو جنس و ده یان شتی تردا که ئی ستا مروّقایهتی تیایدا توشی گرفت و نههامهتی بووه، ئهگهر ئیستا سهیری مروّقایهتی بکهین، توشی جوّره ها لادان و ناداد پهروهری و سهرگهردانی بووه ئهویش بههوّی نهبوونی کوّمه له که سانیّکی لهو جوّره، ههر ئه مهش بوهته هوّی ئهوهی که ئوممهتی ئیسلامی ئهو ئوممه ته نهبییّت که روّ لی شایهتی دان به سهر گهلانی ترهوه بیینیّت.

ئهویش بههوی دواکهوتنی گهلانی مسونمانهوهیه له گهلانی تر، چونکه بههیچ جوّریّك ناکریّت گهلایک ببیّته سهر چاوهی سوّز و ره حمهت بوّ گهلیّکی تر که لهو دوا کهوتوو تر و ههژار تر بیّت، بهپیّی یا ساکانی سرو شت ئهوه نهگونجاوه، چونکه ئو ممهتیّکی لاوازی ههژار ناکر یّت ببیّ ته سهر چاوهی سوّزو بهزهیی بو گهلیّکی بهرزتر له خوّی، بهلّکو ئهم شته به یی چهوانهوهیه، ههر که سیّك خاوهنی شتیّك نهبیّت نهبیّت نهبیّت نهبیت بهخشیت.

لهم بارودو خه ناههموارهی ئیستاکه مروقایهتی تیایدا ده ژی گرنگی رو نی (عباد الرحمن) دهرده کهویت، له سورهتی (فرقاندا) خوای گهوره باس له پیویست بوونی پیشهنگ و نمونه بوون ده کات، باس له تیور و وینهو شتی خهیانی نا کات، لیرهوه قور نان باس له گرنگی چهسپاندنی بهها و دیده ئیسلامیهکان ده کات لهریگهی کومهاه که ببنه نمونه بو مروقایهتی.

قورئان تێکستێکی زیندوه له ناوماندا، وهك ئهوه وایه ئهمڕۆ دابهزیبێت، چۆن گرفتهکانی ڕابردووی چاره سهر کرد، چارهسهری پێیه بۆ گرفتهکانی ئێستاش، کهوا ته کهمو کوریو ناتهواویهکان له چیدایه؟

کهمو کوریه که له ئیمهدایه. لهو مسولمانانهدایه که ناتوانن ههلگری سیفاتهکانی (عبادالرحمن) بن، ئه مه گهورهترین قهیرانی ئیمهیه، پیویسته ئیمه چاویک به خوماندا بخشینینهوه، پیویسته ببینهوه به ههلگری ئهو سیفاتانه، پیوی سته ئیمه ئو ممهتیکی نموو نهیی بین ههلگری ئهو سیفهته قورئانیا نه بین، نابیت ئیمه

هەلگرى هەمان سيفەتى كە سيكى رۆژ ئاوايى يان رۆژهەلاتى بين، دەبيت ئيمە لەوان جياوازيمان هەبيت، دەبيت ئيمە ھەولى درو ستكردنەوەى ئەو نموونە يە بدەينەوە، دەبيت ئيمە وەك ئەزمونيكى نوى خۆمان بنيات بنيينەوە.

قهیرانی ئی مه قهیرانی کردهوه یه، زا نای گهورهی هی ندی شیخ نهدهوی، که یه کی که له زا نا م سولمانه بهناوبانگهکان کتیبی کی نو سیوه بهناوی (عادًا خ سر الا عالم بانح طاط الا سلمین) کتیبی کی زور به پیزهو پیویسته ههموومان بیخوینینهوه.

یهکهمین سیفاتی (عبادالرحمن) که خوای گهوره به (عباد) ناویان ده بات وا ته ملکه چی ئهم کومه له یه بو خوای گهوره، چونکه سهره تای ههموو ریّگایه کی راست به پهرستن و عبودیه تی خوای گهوره ده ست پی ده کات واته ملکه چ بوون بو خوای گهوره و کردنی ههر کاریّك له بهر خوا (ا خلاص) خوای گهوره نهی فهرمووه (نویّژ کهران و زه کات دهران)، چونکه ئهما نه ئهنجام

دەدر ين بەبئ بوونی (اخلاص) يش، بهالم (عبود يەت) ئەو پەرى (ا خلاص)ى تايادا بەرجە ستە دەبايت، ما ناى ئىسلامىش بريتىيە لە ملكەچ بوونى تەواو بۆ خواى گەورەو بەجيھينانى فەرمانەكانى.

(عبود يهت) له دوو ري گهوه بهجي دههينر يت یه کهمیان ئیخلا صه بو خوای گهوره که ههموو کارهکانت به جور پک بیت که خوای گهوره لیی رازی ب ينتو به ويستى ئهو بيت. چونكه نابيت ئي مه خوایهر ستی بهوی ستی خو مان به کهین یا عیباده تمان بهجوريّك بيّت كه ييّجهوانهبيّت له گهل ئهومي كه له قورئا ندا هاتووه. و شهى (عباد الرحمن) گو تاره له سهردهمي مه كهدا هاتووه. كه ئهو كا ته م سولمانان خاوهنی دهو لهت نهبوون. وه سفیکه لهم و شهیهدا بهمانای کو هاتووه. واته نهم نهر که نهرکی کومهلایکه، ئهم ئهر که بهتا که که سیک جیابهجی نابیت، فهرمان کردن به چاکهو رێگهگرتن له خرايهو بلاّوکردنهوهي ئىسلام. خوای گهوره وهسفی ئهم کوّمه له باوه پداره دهکات به (عباد الله) الرحمن) نهی فهرمووه (عباد الله) سهره پای ئهوهی که (الله) گهوره ترین ناوی خوایه، ههروه ها نهی فهرمووه (عباد الجبار) که تهعبیره له هیّزو تواناو گهوره یی، به لکو فهرموویه تی (عباد الرحمن) که ئهمه ش دوو مانا له خوّده گریّت.

یهکهمیان بهمانای ئهوه دیّت که کوّمه لهو گهلو دهو لهت نابیّت له سهر بینهمای هیّزو تر ساندنو توّقا ندن بنیات بنریّت، بهلکو دهبیّت له سهر بینهمای سوّزو خوّشهویستی بیّت. (لو انفقت مافی الأرض جمیعا....) ئایا چوّن خوّشهویستی له نیّوان تاکهکانی کوّمهلاگهدا دروست دهبیّت؟ ههر قور ئان پیّمان دهلیّت (فاعف عنهم واستغفر...) ئهم سهرچاوهی سوّزو خوّشهوی ستیه لی خوّ شبوون و راو یژکردن و ریّز گرتن و پاراستنی کهرامهتی مروّقایهتی دهگریّتهوه که سهر چاوهی خوّشهویستیه له نیّوان تاکهکانی کوّمهلگهدا.

بنهماكانى سۆز له كۆمهلاگهدا بريتييه لهوهى كه تۆ خهلكت خۆش بويتو ئهوانيش تۆيان خۆش بويت. تۆ له ئهوان ببوريتو ئهوانيش لهتۆ ببورن، راويزيان پى بكهيتو ريز له كهرامهتيان بگريتو به بهرپرسياريتيهوه مامهلهيان لهگهلاا بكهيت.

ترسان لهخواو لهرۆژی دوایی سهرچاوهی سهرهکی ییادهکردنی دادیهروهریه

ليرمدا باس لهدوو سيفهتي گرنگ له سيفهتهكاني (عباد الرحمن) دهکهین، کهیهکهمیان تر سیّکی گهوره یه لهخوای گهوره که ئهویش تر سانه له بهرهو رووبونهوهیهی سزای ئاگری دۆزهخه که ئهوهش دهبیت وای لی بکات کار بو رهزامه ندی خوای گهوره بکات (وَعَبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْ شُونَ عَ لَى الْأَرْضِ هَوْ نَا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا) (٦٣) سورة الفر قان. سیفهتی دووهم بریتیه له نزاو پارانهوهی بهردهوام که ئەويش لەتر سێكى زۆر لەخواوە درو ست دەب ێت، لهبهر ئهوه باوهربون بهرۆژى دوا يى له سزاو یارا ستنهکانی لهگرنگترین بهماکانی ئیما نه لهدوای ئيمان بون بهخواي گهوره، چونکه ئهو تر سه رێگره لهمرؤڤ كه بيگيريدتهوهو نههينيت تاوانو ستهمكارى

بكات. چونكه مرۆڤ دەزانيت هەرچەند بەهينزو بەتواناو دەولەمە ند بيتو دە سەلاتى بەھينزى ھەبيت. رۆۋيك ديت كە دەمريتو بەخواى گەورە دەگا تەوەو لە سەر ھەموو كردەوە يەكيان لي يان دەپر سيتەوە، مرۆ ڤى باوەردار كاتيك كە بير لە سزاو ئاگرو بەلدىنىك دەكاتەوە بۆ كەسانيك كە تاوانو سەرپيچى بكەن، لە ئەنجامى تاوانو سەرپي چى دەگەرىدى تەوەو روو لەچاكەكارى دەكات.

ئهم ئایه ته پیرۆزه لهدوای دوو شتی سهرهکیهوه هاتوه(وَالَّذِینَ یَقُولُونَ رَبِّنَا اصْرِفْ عَ نَا عَذَابَ جَ هَنَمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا) (٦٥) سورة الفر قان، لیرهدا سی سیفهتی سهرهکی باس کراوه ئهویش سلوکی کرداری و سلوکی گفتاریه. ئهمهش لهکاتیکدا که باسی مافی مروّق له سهر مروّق ده کات، لهسییهمی شدا با سی چاکی ههد سوکهوتوو مامه له له گهل خوادا ده کات(وَا لَدْینَ یَبیتُونَ لَرَبّهمْ سُجّداً وَقیامًا) (۲٤) سورة الفرقان.

ئێ مه لهرابردودا زوّر کهوتوینه ته ژ ێر کاری گهری روّژئاوا بهتایبهتیش لهبوارهکانی مافی مروّقو رێزگرتنی کاتو بهلێنهکانو تهنانهت مافی ئاژهلانو روه کهکانیش، بهلام لهرا ستیدا ئهو بههایا نهی ئهوانیش سنوردارهو تهنها له سنوره جوگرافیه کهی خوّیا ندا مامه لهی پێ دهکهنو تهنها مهبه ستیان ره گهزو کوّ مهلێکی مروّییهو ئێ ستاش ئهوه بهرهو کزیو لێژبو نهوه ده چێت بهتایبهتیش کاتێک مامهله له گهل ئهوانی تردا ده کهن، که به چاوێکی ناهاولات یهوه سهیریان ده کهنو زوّر جاریش ههلوێستی رهگهز پهرستانه دهردهبرن.

بۆ نمونه سهیری ئهو بزافه رهگهز پهرستیه نوێیه بکه که لهفه په نسا سهری هه نداوه چۆن مامه نه له گهن کو چبهراندا ده کهن بهتایی بهتی مسونمانهکان، ههروهها سهیری ئهنمانیا بکه چۆن راویژکارهکهی دهنیّت: کلتوری ئهنمانی کلتوریّکی مه سیحی جولهکه یه، کهئه مهش زوّر نارا سته، چونکه ئهنمان یهکان ئهوا نه بوون که کوشتارگهکانی هولوکوسیان دژی جولهکه دروست کردوه

له کاتی جهنگی جیهانی دووه مدا. ههروهها ئهوهش که ئهمهریکا لهزیندانه کانی ئهبوغریّب ئهنجامیدا، ئهوهش که لهگرتوخانه کانی گونتاناموّدا ئهنجامی دهدات.

ئهمانه ههمووی بههوّی ئهوهوهیه لهخواو لهدواروّژی دوایی یان ناتر سن و بروا یان بهگه شتنهوه بهخواو بهسزاگان نیه.

لهبهر ئهوه چاکی مامه لهکردنی کردار یی و گوف تاری باش و مامه له کردن لهگهل خوادا تهنها له ریدگهی باوه پ بهروژی دوایی و ترسان لهناگرو دلاخوش بون به چونه بهههشت دروست دهبیت.

قور ئان زۆر جهخت دەكا تەوە لە سەر ئى مان بوون بەرۆژى دوا يى، چونكە دن يا پرە لە ستەمكارى ئەو ستەمكاريانەش تەنھا لە رێگەى دادگاى عەدالەتى خواى گەورە لە رۆژى قيامە تدا تۆ لەيان لى دە سەنىتەوە، لەبەر ئەوە تەنھا ئىمان كە دەبىتە ما يەى بەردەوامى بەھا مرۆييە بەرزەكان و بەبى ئەم ئىمانە ئەم بەھايانە دەبىنە مامەلەيەكى كاتى رۆژانە پەيوەست دەكرىتەوە بە

بهرژهوهندیهکانهوه. ده شیّت تو مامه نهو هه نسوکهوتت لهگه ن مندا باش بیّت چونکه بهرژهوهندیت لهگه ن مندا ههبیّت، ئه گهر ئهم بهرژهوهند یه گورا، ئهوا توش هه نویستت ده گوریّت.

ههرکهس بهپیّی بهرژهوندی مامه له بکات له سیفاتی (عبادالرحمن) دینته دهرهوه، له راستیدا نابیّت مامه لهی (عبادالرحمن) پهیوه ست بیّت به هیچ بهرژهوهندیهکهوه. تهنها بهرژهوه ندی ئهوه نهبیّت که شتیک له ئاگر بتپاریزیّت یان بههه شتت ده ست بخات ئهویش له ریِّ گهی عیبادهت کرد نهوه. دهبیّت ئهو خواپهرستیهش به جوّریّک بیّت که هه ست بکهی خوا دهبینیت، ئهگهر ئهوانیش خوا نهبینن ئهوا خوا ئهوان دهبینیت که هه که که میه سیّیهمه، دهبینیت که نهمهش پلهی (أحسان)ه. که پلهی سیّیهمه، یهکهمیان ئیمانه دووهمیان ئیسلامه سییّهمیان أحسانه.

پا شان ئايەتە كە دەگەريد تەوە بۆلا يەنى كردارى (وَالَّذِينَ إِذَا أَنفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَ لِكَ فَوَامًا) (٦٧) سورة الفرقان

باوه ربوو نت به خواو به رۆژى دوا يى و هه لاسانت بۆ شهو نوێژ پهيوهسته به رابردوهوه له رێگهى ئه خلاق و سلوكهوه، پهيوهسته به داهاتو تهوه له رێگهى مامه لله كردنت لهگهل سامانى دارايى، زانايانمان چوار ته فسيريان ههيه بۆ ئهم ئايه ته.

یهکهمیان ئهوهیه که مال و سامانت خهرج بکهو نابیت زیاده رهوی بکهیت و سهر پیچی خوای پی ئه نجام بدهیت، دووه میان (وَالَّذِینَ إِذَا أَنفَقُوا لَمْ یُسْرِفُوا وَلَمْ یَقْتُرُوا وَكَانَ بَیْنَ ذَلِكَ قَوَامًا) (۲۷) سورة الفرقان. مانای وایه ریگه له حهقی خوا بیگرن پیغهم بهری خوا ﴿وَالْمِیْكُ له فهرمودهیه کدا ده فهرمویّت (همر که سیک شتیک به نا حهق بدات نهوه زیاده رهوی کردووه، همر که سیک نا حهق بدات نهوه زیاده رهوی کردووه، همر که سیک رویگه له همویک بگریّت نهوه تاوانی کردووه).

له کاتێکدا که ئهم ئوممه ته وازیان له زوٚرینهی ئهم سیفه تانه هێنا، ئهم ئومه ته له ناوخوٚدا رووی له لاوازی کرد، چونکه ئو ممه تی به هێز ئه وه یه که له ناو خوٚدا یه کگر توو ب ێت و وه ک جه سته یه کگر توو ب ێت و وه ک جه سته یه ک واب ێت، به لام

بهدا خهوه ئهمرو ئو ممهتی ئی سلام بههوی ئهو باره نا لهباره که هه یهتی ههموو نه تهوهکان داباریونه ته سهرمان و بههاو ئهخلاقیاتی خوّیا نمان به سهردا دهسهپێنن که هیچ پهیوهندی به ئاین کلتوری ئێمهوه ندیه، لهلا یهکی ترهوه کیانی زایوّن یان چاندووه له ناومانداو دهستی گرتووه بهسهر قودسی پیروّزو ئیستاش (کهنیسه ی) ئیسرائیلی بریاریّکی دهر کردوه که دهبیّت سیّیه کی پهر لهمان بر یار بدات ئین جا ئی سرائیل له ناوچه داگیر کراوه کان پاشه کشه ده کاتو دوای ئهوهش مه سهله که ده خریّ ته بهرده م راپر سی گ شتی و ئهنجامه کهش دهبیّته بریار.

براييدالرحمن الرحيم

(وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَالِحاً فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِ لَى اللَّغُوِ
مَتَاباً * وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغُو
مَرُّوا كِرَاماً * وَالَّذِينَ إِذَا دُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ
يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمَّا وَعُمْيَاناً * وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّ يَا
يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمَّا وَعُمْيَاناً * وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّ يَا
هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَدُرِيَّاتِنَا قُرَّةَ أَ عَيْنٍ وَاجْعَلْ يَا
لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا * أُوْلَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا
وَيُلَقِّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَاماً)الفرقان(٧١–٧٥)

خوای گهوره لهگه ل نهوانهدایه که یاریزگارو چاکهکارن

ودك ه يواو گه شبينيهك له گهل (ع باد ا لرحمن)دا ژیاین بهو هیوایهی خوای گهوره ههمومان بکاته (عباد ا لرحمن) له گهل خه سلهتهكانياندا يان هه نديك لەسىفاتەكانياندا ژياين، ھەروەھا باسى ھەلْبژاردنى ئەم ووشهیهمان کرد لهسورهتی (الفرقان) دا، خوای گهوره ئەو سىفاتو خە سلەتانەي ھەروەھا ئەو ئاكا مە گهورانهی که بهرهو بههه شتو شوینه دلگیره کانی و فيرددوسي بالأي لي دەكەويتەوە ھىچ ووشەپەكى ترى جگه له مه هه لنه بژاردوه به لکو ئهو وو شه جوا نهی بهكارهێناوه ئهويش(عباد الرحمن) ه هوٚكارهكاني مان روون کردهوه و باسی ئهو پهیوه ست بو نهی نیوانیان ئەم ئايە تە ياخود ئەم وو شەيەمان كردلە گەل

ئایهتهکانی پیشتردا، ئهمرویش بهویستی خوا بهشیکی تر لهوه که دهتوانین تیی بگهین یاخود لهم ئایهتانه که کهلیی هه لاه یه نجین با سهکه تهواو ده کهین، که هه می شه داوا مان لی ده کات لیی وردبی نهوه و بهدل و گیان و هه ست و ره فتارمانه وه له گه لیدا بژین.

خوای بالآده ست دهر بارهی خه سلّهتهکانی ئهوا نهی کهشای ستهی بههه شتن به فهزلّی خوّی پا شان زوّر بهووردی ئهو خه سلّهتانه باس ده کات، بوّ چی؟ ههتا خوّ مان له بهردهم ئهو خه سلّهتانهدا ببینی نهوه دا خوّ ههلگری ئهم خهسلّهتانهین یان نا.

ئهوهتا خوای گهوره ده فهرمویّت: (وَع بَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِینَ یَمْشُونَ عَلَی الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْ جَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا) (٦٣) سورة الفر قان، باسی پهیوه ندی نیوان ئهم ئایه تهو ئهو ئایه تهی را ستهوخوی پیش خوی ده کهین له گهل ئهو دوو ئایه تهی یان ئهو سی ئایه تهی که راستهوخو دوای ئهم ئایه ته دین، کاتیک قورئانی پیروز پیش ئهوهی ئهم دوو ئایهته باس بکات

فه رمو يه تى: (وَإِذَا قَيْلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَ عَا الرَّحْمَنِ قَالُوا وَ عَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَ هُمْ ذُ غُورًا) (٦٠) سورة الفرقان.

با سی ئەوەمان كرد كەھەلا بژاردنی دە ستەواژەی (ا لرحمن) لەجياتی زاراوەی (ا لرحیم) لە بەر دوومەبەستى سەرەكيە:

مهبه ستی یه کهم ئهوه یه کهله سهردهمی نهفام یدا زاراوهی (۱ لرحمن) زیاتر بلاو بوه وهك له (۱ لرحیم) بو یه خوای گهوره ئهم وو شهیهی بو جیاکرد نهوه ههلبژارد، لهو سهردهمه بو ئهوهی مسولمانان خاوهنی زاراوهو ده ستهواژهی تاییبهت بهخویان بن مادا مهکی بکریّت،

مهبه ستی دووهم ئهوه یه کهزاراوهی (۱ لرحیم) پهوانبیْژ تره لهزاراوهی (الرحمن) لهبهر ئهوهی زیادهی بونیاد بهلگهیه لهسهر زیادهی مانا زاراوهی (الرحیم) چوار پی ته، بهلام (الرحمن) پینج پی ته ئه مهیش بهلگه یه له سهر ئهوهی کاتیک (الرحمن) بو خوا

دهگەرێتەوە ئەوا ماناى وايە (الرحمن) زۆر بەرەحمترە لهههر بهره حمیّکی تر، کام ره حم دهتوانیّت شانبه شانی رهحمانیهتی خوای بهرهحم بیّت، باسیّکی تر سهبارهت به پهپوه ست بونهکه په، ئهوه په کاتیک خوای گهوره فهرمانی کرد (بههاوه لدا نهران) کرد سوجده بهرن، ئەوانىش رەتيان كردەوە، خواى گەورە روو نى كردەوە که سوجده بردن سهرهتای ریّگاکهیه نهك كوّتاییه کهی، به لکو بهندا یهتی کردن تهنها به سوجده بردن نایه تهدی به لکو بهم خه سلهتانه دینتهدی که ژمارهیان دمگاته ۱۷خهسلهت یان ۱۷ تایبهتمهندی، لیر دوه ودلا می ئهم مو شریکانه دهدا تهوه و ده فهرمویّت: سوجده بردنتان سەرەتاى رێگاكەيەو نوێژكردنو ملكەچ بون بۆ خوای گەورە بنەمايە كە، بەلام دەبىت بەدواى ئەم بوذ یادهدا رهف تارو کردار بیت، ئه مهیش پهیوه ست بونیکی تری ذیوان ئهم ئایه تهو ئهو ئایه تهی تره كهده فهرمويّت: (وَإِذَا قَيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا للرّحْمَن قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَ هُمْ لُهُ فُورًا) (٦٠) سورة الفرقان.

يهكێكى تر لهپێ كهوه گرێدا نهكان ئهوه يه ئهم ئايهته ئايهتهو ئهو ئايهتهى تر كهراستهوخو دواى ئهم ئايه ته دى يان دوو ئايهتهكهى تر (تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ في السَّمَاء بُرُوجاً وَجَعَلَ فيها سرَاجاً وَقَمَراً مُنيراً)الفرقان ١٦

همروهها دهفهرمو يّت: (وَهُوَ اللَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَاللَّهُ هَارَ خَلْفَةً لَّهُ مَنْ أَرَادَ أَن يَلاَّكُرَ أَوْ أَرَادَ شَكُوراً)الفر قان ٢٠، خُلْفَةً لَهُ مَنْ أَرَادَ أَن يَلاَّكُر أَوْ أَرَادَ شَكُوراً)الفر قان ٢٠، خُوشهوي ستان پيّ كهوه به ستنى د يوان ئهم ئايه ته پيروّزهو ئهو ئايه تهى پيّ شو لهدولايه نهوه، لا يهنى يه كهم ئهوه يه شويننگهى بهندا يهتى كردن لهدواى شويننگهى(الوه يهت) د يت، ئيّ مه يهكتاپهر ستى و باوه پونمان ههيه به الوهيهتى خوايهتى خوامان هه يه له گهل تاكو تهنها يدا، ههر ئهوه كه درو ستكارو بهديهيّ نهرى ههمو شتيكه، پا شان لهم باوه پو نهوه به خواى بالآده ست بهندايهتى كردن بو خواى بالآده ست ين ده كات، كهوا ته ريزبهند يهكى زوّر جوان

هه یه لهنیوان (الوه یهت) یان یهکتاپهر ستی (الوهیهت)و پاشان دلسوزی بونی بهندایهتی کردن بو خوای گهوره.

شتیکی تر دهر بارهی ئهم پی کهوه به ستنه ئهوه یه کهبهندا یهتی کرد نی را ستهقینه ههرگیز فهرا ههم نا یهت مه گهر بهبونی قهنا عهتیکی تهواو لهمیا نهی باوهریکی چهسپاو، لهمیا نهی دلنیایهکی یهکلا کهرهوه، ئهم باوهره بهوه دی تهدی کاتیک ئادهمیزاد سهیری گهردون ده کات به مهش لهمیا نهی ئارهزوهوه بهرهو باوهربون بهخوات ده بات، ئهو کا تهی که باوهرت بهخوای تاكو تهنها دهبیت ئیتر ئهو باوهرمت داوات لی بهخوای تاكو تهنها دهبیت ئیتر ئهو باوهرمت داوات لی بهخوای که ئهو زاته بپهرستی که دروستی کردویتو به بهندایهتی کردنت سوپاسگوزاری ئهو زاته بیت که توو بهم گهردونهی فهراههم هیناوه.

خۆشەوي ستان زۆري نەى خەلكى باوەپ يان بەخوا ھەيە، لەبەرئەوە ئەگەر پرسيارت لەموشركين بكردايه سەبارەت بەدروستكردنى ئاسما نەكانو زەوى دە يان وت

خوا یه، ههتا ئی ستایش هیچ جیاواز یه ن یه لهم بارهیه وه، تهنانه ت ئه و که سانه ی که باوه پیان به سروشت هه یه ئه م جوّره باوه په هایه که خوایه که هه یه، که ئه وانه ی باوه پیان به وه نیه که ئه م گهردو نه خوایه کی هه یه ئه گهر چی له چوّنیه تی ئه و خوایه دا جیاوازن، بویه لیره دا خوای گهوره ئه وه مان بو روون ده کا ته وه که ئه م باوه پرونه به به دیه ینه ده بیت که نه م باوه پرونه به به دیه ینه ده بیت.

کهوا ته لا یرددا پیوی ست ده کات له سهرمان ناب یت ئیمه باوه پرداران باوه په کهمان لا سایی کرد نهوه بیت ناب یت باوه په کهیان لا سایی کرد نهوه ی باوباپیران یان بیت، به لکو باوه پی چهسپاو به وور دبونه وه دیته دی لهم گهردو نه بهرفراوا نه بی کوتا یه، ئه و گهردو نه ی که ئه گهر به جوانی لایی وردبی تهوه ئه وا ده تگهیه نی ته به دیهینه ره کهی نهم باره یه وه چهندین په پرتوك هه یه له وا نه په په پرتوکیک هه یه به ناوی (خوا له سهرده می ناد ده دره و شیته وه) با سی ده یان به لکو سهدان زانست دا ده دره و شیته وه) با سی ده یان به لکو سهدان

زانای گهوره دهکات، ئهوانهی که باوه پیان به خوا نه بوه، به به لام کات یک له زان سته کاندا قول بو نه وه، ئه م له گهردی له دا ئه و له فیزیادا ئه ویان له کیمیادا ئه و له کمردنیادا ئه و له زان ستی خا نه دا له جیو لو جیادا، کات یک گه ی شتنه خا نه کان ژیری کول بو به ده رک کردنیان، باوه پی ته واو چه سپاویان له به رانبه رخوادا بو در و ست بوو که خوا به دیه ی نه ره و مروق ناکری و ناتوان یت بگا ته ئه وه ی ته نا نه ت گهردیله یه کیان خانه یه کیش در وست بکات، لیره دا ئه م باوه پی باوه پی کم روشت یا که باه میانه کی مورد بونه و می دیت که باسمان کرد، ئه مه یش نه و باوه ره یه که چاو لیکه ری نیه.

پاشان ده چینهوه ناو ههمان ئایهتی پیرۆز (وَع بَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِینَ یَمْشُونَ عَلَی الْأَرْضِ هَوْنًا). سهرهتا خوای گهوره وو شهی (ا لذین) هی بهکارهیّناوه، ده مهویّت بلیّم ههرچهنده ئهمه لهوانه یه بهجوّریّك لهجوّرهگان شتیّکی پسپوّری بیّت، بهلام ههول دهدهم بوّ دیّوه روون

بكهمهوه ههتا له پرۆگرامی ووردبونهوهو بیركردنهوه تیبگهین.

كاتيك له گهل قورئا ندا دەۋىو دەگەي تە را ستى بى خەوش بەوەى كەپپتنك نيە لە قورئاندا كە دانرابنت لهو شوێنهی خوٚ يدا، بهدڵنيا يهوه ما ناو مهبه ستو بەلگەي خۆي ھە يە خاوەن موعجيزە يە بەشيوەيەكى زۆر وورد وەك خواى گەورە بۆ مانى روون كردۆ تەوە ئەم گەردو نەى فەرا ھەم ھێ ناوەو ئەژماردى كردوە ھەرجۆرە نارێکيەكى تيا رووبدات وەك چۆن مرۆڤيش وا یه، ئهوا دهبی ته ما یهی تیک چونی شیرازهی ئهم گەردو نە قور ئانى پېرۆز پش وا يە، لەبەر ئەوەى لاى خواوه په گهردون درو ستکراوێکي خوا پهو قور ئانيش لای خواوه دابهزێنراوه بۆ ئێمهی مرۆڨ کهوا ته قور ئان وەك پەرتوكێكى خوايى سەيركراوە گەردونيش دروستکراوێکی بینراوی خوای پهروهردگاره ، گهردون بهرهو باوهربون بهخوا دهت بات و قور ئانیش فیرت ده کات چۆن خواپەر ستى بكەيت، پد كەوە گر يدانى نيوان گهردون که پهروتکيکي بينراوه و نيوان قور ئان که پهرتوکێکی خوێنراوه، ئهمه یه ف ێرت ده کات خوایهرستی بکهیت کهواته وهسفی (**الذین)** لیّرهدا ههر لهخووه نههاتوه، ههروهكو لهجاري پيشودا باسم كرد ئەم و شانە ھەموويان بەسىفەتى كۆ و تراون، ئەويش له بهر گرذ گی کو مهڵو گرذ گی کومهلگا یهو له گهڵ ئەومى شدا بەرىر سياريەتى دوو بەرىر سياريەتيە، بەرپر سیاریەتی تاکو بەرپر سیاریەتی کۆ مەل دەبیت تاك وابه سته بيت بهكومه لهوه، دهبيت كو مهل ييك بيننيتو نابيت لهنيو كومه لدا به تهنهايي بمينيتهوه، لەبەر ئەوەي كۆمەلا گە كارى تى دە كاتو خۆپىشى کاردهکاته سهر کوّمهلگه، بهخیّرهوه کاری تیّ دهکر یّتو كار دهكاته سهر خير)و (عباد الرحمن الذي...) ئه گهر بکر نت بلایت (عباد الرحمن) تاکو نه چیته بازنهی (ایاك اعید وایاك استعن) به نکو (ایاك نعید وا ياك ن ستعن)، بهكومه لا كه، كهوا ته وهك لهجاري يێشودا ووتم بهرپرسياريەتێکی کۆمەڵی هەيه (لێرەدا

وشهی (الذین) هه لبژیر دراوه هه روه ک زانا یانی ز مان ده لین له (اسماء ی مو صولهیه ، دیاره اسمای مو صوله اسماء موصوله یو معروفه، نهمه مانای چیه ؟

ئه مه واته ئهم جۆره بهندانه نا سراون، که سانیکی ناوازهن نەوە ناوازهن بهرهفتارهكانيا بهرهو شتهکانیانهوه نا سراون به ههموو شتیکی جياوازهوه ناوازهن، بو نمونه من كاتيك كه لههه ندهران دەبم دە چمە چێ شتخانەيەكەوە لەرێى جۆرى خواردنهکهیا نهوه دهزانم م سولمانن یان نا، لهریّی خواردنیان بهدهستی راست به (بسم الله) کردنیا نهوه سويا سي خوا ده كهن، يان لهريّي شيّوازي رۆي شتنەكەيەوە لەريى ھەموو شتيكيانەوە كەوا تە ليرددا وو شهى (الدين) بونا سراوه بويه دهبيت مسولمان بهم شێوهيه بێت، دهبێت بهخێرهوه نا سراو ب يت وهك پيغهم بهر ﴿ عَلَيْكُ ﴾ده فهرمويت: (وهك نی شانه یه کی سپی بن به سهر مانگا یه کی ره شهوه، سهيركهن چهند جوان دهب ڀت) بو په دهب ڀت

م سولمانیش له په مقتارو په و شتیه وه به م جوّره بیّت، ناب یّت م سولمان به و شیّوهیه بیت وه ک نه و فه رموده یه ی پینه م به ر بیّت گهده فه رمویت: "نابییت م سولمان خاوه ن که سایه تیه کی لاواز بیت و لهنیو خه لکیدا بتویّته وه"نه که ی خاوه ن که سایه تیه کی لاواز بیت، یان بی نه گه ر خه لکی خراب بون تویش خراب بیت، یان چاک بن تویش چاک بن و چاکه کانتان زیات ر بیت، نه گه ر خه لکی شراب بون ده ستیان بگره مه هیی له خراب کار خه کم شوینیان مه که وه.

ل یرمدا نهم تاك بو نه نامازمیه که بو روناک یه دمره کی یهکان نامازه یه بو کاره که تهره دمره کیهکان، نامازهیه بو نهو ژینگه دمره کیهی نهم مرو قه، هه ندی کهس له لایه نی به شهیتانی کرد نی شهیتانه وه واگو مان دهبه ن که خودهر خستنیان به دیمه نی نیسلام بونیا نه وه دمیانخا ته ریا کار یه وه نه مه ریانیه، که سیکی وابه سته به نایینه که ته وه با ده سته کانت وابه سته بن به خواوه،

به لکو بیّج گه لهوه ههرگیز ریا کاری و دورو یی لەروخساردا نىھ بەڭكو (وَ<mark>عَبَادُ الرَّحْمَن اللَّذِينَ يَمْ شُونَ</mark> عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا).، يَمْ شُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْ لَا! واته به سهر زموی دا بهعیززمت و له گهل نهوهی شدا بهخوّبه کهم زانه یهوه بروّن، ئهم دوو و شهیهمان لەكويوە ھينا؟ خۆشەويستان لەووشەى (يە شون ع لى الارض) ی دا لهزمانی عهرهبی دا (علی) بو تهمکینه وا ته ئهوا نه له سهر زهوی دا بهده سهلاتن جیّن شینن له سهر زهوی دا بهزانست و به سامان و بهرو شنبیری و بهشار ستانیان ههر به سادهیی به سهر زهو یدا ناروّن، بەلگو بەعىزەت و سەربەرزيەوە بەسەر زەو يدا دەرۆن، له گهل ئهمانه شدا بهئارامی و هیور یهوه دهرون به سهریدا خوّ به کهم زان له گهل نهوه شدا خوّبه کهم زا نن له سهر خوّو نهرمونياننو خوّ به گهورهزانو ستهمكار نين له ههمان كا تدا خوّ يان نا شكيّننهوه بەسەر شۆريەوە نارۆن بەرىگادا بەجۆرىك نز مى ب نوينني، له ههموو شتيكدا م يانرهون وهك قور ئان

لهئایهتیکی تردا باسی ده کات، کهواته (یَه شُونَ عَلَی الْلَارْضِ هَوْ نَلَ الله واته بهعیزهت و سهرفرازو بهتواناوه بهسهر زهویدا دهروّن، ههر ئهمهیشه که ئییمه بو ئهم ئوممهتهمان دهویّت، ئهگهر ئوممهتی ئیسلامی هیّزیان ههیه بهشانازی کردنهوه دهروّن بهسهر زهویدا.

لهبهر ئهوه م سولمان نا يهوينت به سهر زهو يدا ستهمکاری ب نوینی، تهنا نهت لهمه سهلهی رزگارکار یهکانی ئی سلام دا بو ئهو داگیر کاری نهبو، بەلكو بۆ گەياندنى خير بوو، نەيان دەويست مرۆڤەكان سەر شۆر بكەن، چونكە مرۆڤ لەئيسلامدا رێز لێگيراوه، لەبەرئەوە خەلكى لەھەموو دەروازەكا نەوە ھاتنە نيو ئي سلامهوه، لهبهر ئهوه خواي جيهاذ يان لهوه سفي هاوهلانی ییفهم بهری خوا ﴿ عَلَيْكُ ﴾ ههمو ئهوا نهی که له گهل پیفهم بهر دا بون لهخزمان و هاوهلانی تر، خوای گهوره بهوه وه سفی کردون که ده فهرمویّت: (مَّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّه وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشَدَّاءِ عَلَى الْكُ غَارِ رُحَ مَاء بِيْنَهُمْ الفتح٢٩، أَ شَدًّاء عَ لَى الْكُ فَّارِ: واته لهكاتي جەنگدا نەك لەو كا تەي كە لە گەلمان دەژ ين، ئەو کا تهی لهولاتما ندا دهژ ین لهئه ستوّی خوای گهورهو ييغهمبهرهكه يدان ﴿ رَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْكُ اللَّهُ اللّ ده فهرمویّت: " نهوهی نازاری نام سولمانیّك بدات نهوا بۆنى بەھەشت ناكاتو چاوى پى نا كەويْت" لەكاتىْكدا بۆنى ئەو بەھە شتە رێ گاى چل ساڵ دەروات، وەك ئەوەى كە لەعيرا قدا روودەدات بەتەقاند نەوەى كەنى سەي مە سىحيەكان، ھەروەھا تەقاند نەوەي ئۆ تۆمبىلى بۆ مب ر يرْكراو لەناو چە مە سىحى ن شینهکاندا، ئهما نه ید چهوانهی شهرعی خوا یه پێچەوانەى (عباد الرحمن) ە ئەوا نە لەكاتى جەنگ لهگه لیا ندا زور تو ند ده بین، به لام له کاتی نا شتی دا بەبەزەين، بەلام لەنيوانما ندا ئەوا بەردەوام بەرەحمو ميهره بان ده بين لهنيّو په كداو لهنيّو سهرجهم سولماناندا، به ههموو مهز ههبو تیرهو تايەفەيەكما نەوە، يۆچەوانەي ھۆنراوەي ئەو شاعيرە نابين كه دهليّت:" به سهر ئيّمهوه شيّره بهلام لهكاتي

جهذ گدا کوێره، لهنێو م سوڵماناندا توندوت يژو بهعیزهتن به لام له بهردهم بی باوهرا ندا ملکه و سهر شۆرن" نهخێر شتي واناب ێت، بهڵکو م سوڵمان دەبىت ھەركە سىك كە دەكەودىتە باز نەي ئىسلامەوە دەبنت لەبەرانبەرى ميهرەبان و بەبەزەيى بنت ، بەلام لهكاتي جهنگدا بههيزو تو ندو تيژه، چونكه جهنگ واينويست دمكات ، ههموو ئهم مانايانه لهم دوو شهيهدا كۆدەبنەوە (يَهْ شُونَ عَ لَى الْأَرْضِ هَوْ لَا) كەواتە وهسفهکهیان له مه پیک دیت، نه که سانیکی خو بهزل زان و نهشانازی دهکهن بهخوّیانو نه ستهمکارن (..... وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحاً إِنَّ اللَّهَ لَا يُ حِبَّ كُلَّ مُخْ تَالَ فخُور)لة مان١٨ لهنا يهتيكي تردا خواى گهوره دەڧەرموێت: (وَلاَ تَمْش في الأَرْض مَرَحاً إِنَّكَ لَن تَ خُرقَ الأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولاً)الإسراء٣٧

تۆچىت و چىت كردوه وەك يەكى لەزانايانى پىشىن فەرمويەتى: كاتىك خۆبەزل زانىك دەبىنى پىيى دەلايت تۆ لەنىوان دوو باسى مەترسىداردايت، لەنىوان تۆيەك

دایت که ههموومان دهزانین، یا شان لا شهیهکی بو گهن کردودا، ئەو كا تەى كە مرۆڤ دەخرێتە نێو گۆرەوە چۆن بۆگەن دەكات مەگەر كەسنىك نەبنىت كە خواي گەورە رە حمى پى كردبىت و گۆرە كەى بۆ بكات بە بههه شتيك ئيتر بو حي تو لهنيوان ئهم دوو با سه مهتر سيدارهدا خوّت بهزل دهزا ني، ناب يّت مروّف سەرشۆربىت، ھەرگىز نابىت سەر شۆرىش قبول بكات، مروّق سهر شوّری ق بول نا کات، لهبهر ئهوهی مردن بهده ست خوا یه روزی بهده ستی خوا یه وهك شاعیر دەلْيْت "ئەگەر تەماع روى تېكردى ئەوا قەناعەت بۆ تۆ با شتره"بابهس بيّ بوّ توّ قهنا عهت كردن عيزهت و شانازی، کهواته وهك ئهو پياوه به که قاچي لهزهوی دا یه هیه مهت و ئیرادهیشی لهئاسماندا یه ئه گهر مروّف سهر شوری قبول کرد ئیتر هیچ نرخیکی نامیندیت بۆچى سەرشۆرى قبول بكەيت، بەلام ئەگەر تۆ دەتوانى وەك چۆن سەر شۆرى بۆ خۆت قبول ناكەيت كەواتە نابينت بو غەيرى خويشت قبولى كەيت، (يَمْشُونَ عَلى الْأَرْضِ هَوْنًا) بههێوری و بهڕێزو بهخوٚ کهم زاديهوه بهسهر زدوی دا دمروٚن، ئازاری کهس نادهن.

ل پرهوه ئامۆژ گاری گهنجانمان ده کهم، ئامۆژ گاری پەروەرشيارى گەنجان دەكەم ئەوانەي كە ئازارى خەلكى دەدەن بەئۆتۆمبى لەكانيان ئەوا نەي كە لە شوينانيكدا ده جولیّن که دهنگی زور ناخوّش دهرده کهن، ئهم خەسلەتانە ناتخەنە نىنو بازنەى خەسلەتەكانى (عباد الرحمن) دوه، ئه گهر من بتوانم بهدوای سهیارهکهمدا راتبكیشم ههتا دهنگی ناخوش دهر نهكات ئهمه یه که مرۆڤ داواى دەكات كەواتە ئەوانە دەبىيت چۆن بن كە لەسەر شەقامەكان ئازارى خەلكى دەدەن ئازارى خۆيان دەدەن، ئەوا نە دەب يت لەخوا بىر سن نا چنە نىپو (عبادالرحمن) موه من ناليّم خوانه خواسته لهباز نهى ئيسلام دەرده چن، نهخير به لکو نا چنه ريزى (عباد ا لرحمن) دوه ئهوا نه که شای ستهی شوینگهکانی قورئانن ئەوانەي كە شايستەي فيردەوسى بالأن ئەويش بەفەزنى خواي گەورەو ميھرەبانەوە.

بهم جوّره خه سلّهتانهوه ئايني ئي سلام يهروهردهي مرۆ قەكان دە كات و لە سەر بنەماى رۆي شتنى نەرم بنیات یان دهن پت، زانا یانی دهرون ناس ده لین نهم دیاردهیه پهیوهندی بهدهرهوه ههیه، کهواته روکه شی مرؤف لمقسمكردن و لمجولهو تمنا نمت لمئامازمكا نموه هەمويان پەيوەنديان بەناختەوە ھەيە، ئەگەر دەرەوەت تهندروست بو ئهوا بهلگه یه له سهر دروستی ناوهوهت، ئەوا ناوەوەت ھاوسەنگە ئەوا تۆ پياوێكى ھاوسەنگى. ئەوەى كە مايەى سەر سورمانە لاى زۆر كەس خواى گەورە لەخەسلەتەكانى (عبادالرحمن) دا بەزۆر نو يْرْ کردنی ده ستی پین نهکردوه، نه بهزور بهروژو بون لهكاتيكدا ههر دوكيان لهبنهماكاني ئيسلامن بهتايبهتي نوێژ، بۆيە لەئيسلامدا ئەمە ئەو پەيامەيە كە ھەول دەدەم ز ياتر جەختى له سەر بكه مەوە، ھەر لە بنەرەتىشدا ئىسلامىش ئەم جەخت لەسەركردنەوەيە دەكاتو منيش ئەم جەختە دەكەمەوە ئەويش بنەماي كارەكەيە، لەبەرئەوە ئێمە لەنوێژەكانماندا كاتێك خواي گهوره ده فهرمویّت: (اهدِنَ الله صَراطَ الله صَراطَ المُستَقیم)الفاتحة ۲ ئهوه ی چاوه روان ده کریّت ئه وه یه خوای گهوره وهسفی خه سلمته کانی ئه م ئایه ته مان بو در کات وه ک شوی نکه وتنی سوننه تو قور ئانی پیروّز، (صَراطَ الَّذِینَ اَنعَمَتَ عَلَیهِمْ غَیرِ الله ضُوبِ عَلیهِمْ وَلاَ اللهِ ضَالَیْنَ)الفاتحة ۷ ، (اهدِنَ الله صَراطَ الله سَتَقیم)الفاتحة ۲ ئه و ریّگهیه یه که پیاو چاکان و پیغه مبه ران شوینی که وتون، مروّفیّکی صالح، مروّفیّکی به کاریگه ر ئهمهیه ریّگهی ئیسلام.

لیّرهدا ههمان شته، به کرداره کان ده ست پی ده کات وا چاوه روان ده کرا که به با سیّکی تر ده ست پی بکات، به لاّم لهم لایه نهوه ده ست پی ده کات له به ر ئهوه ی بنه رهته که نهوه نهوه ناکامه که یه نهو باوه رهی که که له باوه ره که تدا ده رده کهویّت، نهو باوه رهی که له ناخت دا یه، چی سودیّک له باوه ره که تدا ده بیّت، نه گهر رهفتاره کا نت هاو شان نه بیّت له گه لا یدا، باوه ره که تدا ده بیّت باوه ره که که نیزه و خوا که دا یه، لیّرهوه باوه ره که که که نه نیّوان خوّت و خوا که دا یه، لیّرهوه

خوای گهوره ئهو رهفتارا نه روون دهکا تهوه لهلا یهنی کرده یدا بهو شیّوهیهیه لهلا یهنی گوفتار یدا، خوای گهوره شتیّك له لوتکهدا رون دهکاتهو.

خۆشەويستان مرۆف لەزارەكى دا لەسەر سى حالدايە يان لەسەردوو باردايە، حالاةتى يەكەم خوانەخواستە ئەوەيە مرۆف ئەگەر روو بەروى شتىكى خراپ بۆوە، بە شتىكى ھەمان خراپ رو بەروى بى تەوە، حالاةتى دووەم (م سولامان رو بەروى بى تەوە)، ئەگەر خوانەخوا ستەكە سىك قەسەيەكى خراپى كرديان روو بەروو جىلىدى ناشرىنى بى دايت، لەكاتىكدا تۆلەحاللەتى سەر شۆرىدانىيەت كەوا تەتۇئى ستالىدىن).

لیرمدا زاراوهی (جاهل) لهقورئانی پیروزدا وا ته ده پیس، ئهو که سهی جنیو فرو شه، لهم ئایه تهدا مهبه ستی لهو که سه نیه که ناخوینی تهوهو نانو سی، چونکه و شهی جاهل چهند مانا یه کی هه یه لیرمدا مهبه ستی له و که سهیه که زمانیان به خراب به کاردینن

(..... وَإِذَا خَاطِبَهُمُ الْجَاهَلُونَ ....)الفرقان٦٣، لهم (ووشهى جاهلون) مدا شاعر دهڵێت: كهس قسهمان ييّ ناڭيت واته كەس ھە ئەمان بەرانبەر ناكات ئىمەيش لەبەرانبەر ئەوانەي جنيومان يى دەدەن جنيو دەرين (جاهي لمكان ئاوا يان به يهك دهوت، ئه گهر ئهو جذيّوي بهمن دا ئهوا من جنیّو بهخوّی و بهباوکی و باییریشی دەدەم) جاھىي لەكان ئاوابون، لەو سەردەمەدا كە جاهيلهكاني تيابون ههروهها نهريتهكاني عهرهبيش لهوانهیه نهریتی گهلانی تریش ههروا بوبیّت لهغهیری عەرەب كەواتە خواى گەورە دەفەرمويّت (عبادالرحمن) لهوانه نين جياوازترن(..... وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْـ جَاهَلُونَ قَالُوا سَلَاماً)الفر قان٦٣جنيّويان پيّدان و قسهيان ي يوتن) ئەمان ئەلنن (سلاما) (سلام عليكم) وەك وتراوه، به بهردهم ئهو كهسهدا تيدهپهرم كه جنيوم پي دەدات دەرۆم بەلاى داو ئەلێم بەلامەوە گرنگ نيە ھيچ نهبوه، مهبهستى من نيه لهوانهيه بلّيْ عهلى قهر مداغى)

به لنى قەرەداغى وا يە ھىچ نى يە بەلا مەوە بەلايا تىپەرىم ووتم مەبەستى لەمن نىه.

بهم شیوهیه با سی سیفهته کانی (عباد الرحمن) ده کات پینا سهیه کی زوّر ورده، به لام زوّر قور سه، پاداشته کهی زوّر گهوره یه (أُوْلَئِكَ یُجْرُوْنَ الْغُرْ فَهَ بِ مَا صَبَرُوا وَیُلَقَوْنَ فِیهَا تَحِیَّةً وَ سَلَاماً)الفر قان ۷۵، نه مه پادا شتی گهوره ی دواروژو دونیاشما نه بو یه خوای گهوره شایستهی نهوه یه دانبگرین به خوما ندا بوی، ههتا ببینه هه لگری نهم وه سفانه له خوای گهوره داوا کارم به فه زلّ و منه تباری خوّی بمانخا ته ریزی داوا کارم به فه زلّ و منه تباری خوّی بمانخا ته ریزی داوا کارم به فه زلّ و منه تباری خوّی بمانخا ته ریزی داوا کارم به فه زلّ و منه تباری خوّی بمانخا ته ریزی داوا کاره به فه زلّ و منه تباری خوّی بمانخا دا به دی بینین.

گەورەترىن ياداشتى تەوبە كردن بەھەشتە

ئیمه ههموومان هیواو ئاواتمان ئهوه یه که بچینه ناو کاروانی ع بادالرحمن لهم دنیا یهداو لهدواروّژی شدا به نهمری لهبههه شتی بهری ندا ژ یان به سهربهرین. لهبهرئهوه مافی خوّمانه که لهگهل ئهم سیفهتانهدا بژین و با سیان بکهین، بهلکو پیّوی سته له سهرمان که ئهو سیفهتانه لهخوی ندا بهرجه سته به کهینو لهخوای گهورهش داوا دهکهین که بمانخاته ریزی ئهوانهی که ئهو سیفهته بهرزو بهریّزانهیان ههیه.

له را بردوودا با سی گرنگترین ئهو سیفهتانهی (عبادالرحمن) مان کرد لهسیفهتهکانی گوفتارو رهفتاره بهرزهکانی، ئهو ئهخلا قه بهرزو جوانا نه، ههروهها چونیهتی ژیان له گهل خوا و بهجیهینانی عبود یهت بوی، ههروهها خو رازاند نهوه بهدهربرینی ملکه چیو نزاو پارا نهوه، پا شان روی شتن له سهر مهذ ههجی

ميانرهوى لهخهرجى و لهههموو شتهكاندا. خواى گهوره وهسفى عبادالرحمان دهكات بهكۆمهلننك سيفات و باشان لههه ندينك سيفاتى خراب بهدوريان دهگر ينت، وهك ده فهرموينت: (وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّه إِلَا هَا آ خَرَ وَ لَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ النَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْ نُونَ وَ مَن يَقْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا) (٨٨) سورة الفر قان ، ههروهها دهفهرمو ينت: (يُضَاعَفْ لَهُ الْعَدَّابُ يَوْمَ الْقِيَامَة وَيَخْلُدْ فِيهِ مَهَانًا) (٨٨) سورة الفرقان

ئا یا ئهوا نهی کهتو شی تاوان یک ده بن ده توانن بگهریدنهوه سهر را سته ریدگهو جاریکی تر پهیوه ندی بکه نهوه به عبادالرحمن؟ خوای گهوره ئهوهمان بو روون ده کا تهوهو ده فهرمویت کهدهرگای تو بهکردن بهبهردهوامی کراوهیه تهوبهش له سهر چهند مهرجیک بنیات نراوه لهوانهش پهشیمان بونهوهو نهگهرانهوه بو تاوانه که، بهلام ئهما نه ریگه یهکی تر یان هه یه لهم توبهکردنهدا ئهویش ئهوهیه کهخوای گهوره دهیان خاته

ژ ێر سێبهری سۆزو بهزهیی خوّی لهکاتێ کدا که توّبهکردنهکهیان به تهواوهتی بێت.

ئهو ئايهتانهي كهياس له (عياد الرحمن) دهكهن، ياس لهوه ده کهن که ناد پت تاوان بهرام بهر بهیپنج زەرورياتەكە بكريت، كە ئەوانىش مقاصىدى شەرىعەتن كه بريتيه له ياراستني مروّق لهرووي ئاينو عهقلّو نهفسو نهوه و مالّ. خوای گهوره لهو ئایه تهدا جهخت له سهر يارا ستني سيان لهوا نه كه نابيت هير شيان بخريد ته سهرو دهد يت بياريزر يتو نه مهش لهدهقي ئايەتە كەدا ھاتووە، (وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهُ إِلَهًا ٱ خَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفُسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِنَّا بِالْحَقِّ)(٦٨) سورة الفرقان، ئەمەش ماناى ياراستنى ئاينە لە دەست درێژى ما ناى يارا ستنى مرۆف و مافهكانىمتى. ئە مە لەلا بەك ياريز گاري له ه يرش كرد نه بو سهر گياني مروّق لهلایهکی ترموه هاندان بو باش کرنی بارودوّخی مروّف لهرووي تهندرو ستى وهك خواردنو خوارد نهوهو گرنگیدان به ژینگه و چاره سهری نه خو شی که نه مهش مانای پارستنی مروّق و وهچهکانیهتی پاشان دهفهرمویّت : (وَلَا یَرْنُونَ) له رووه سلبیهکهیهوه داری حهد ههیه بوّ زینا له روویهکی ترهوه هاندانه بوّ ژن هیّنانو خیّزان دروست کردن و پاراستنی کهرامهتو شهرهفی هاولاتیان، بهلام دوو مهقا صیدهکهی تر ئایهته کهی پیّشو با سیان لهوه کردوه که باس له خهرجیهکی مام ناوه ند ده کات (وَالَّذِینَ إِذَا أَنفَقُوا لَمْ یُسْرِفُوا وَلَمْ یَقْتُرُوا وَکَانَ بَیْنَ ذَ لِكَ فَوَامًا) (۲۷) سورة الفرقان.

ئه مهش به نگه یه نه سهر ئهوه ی که پارا ستنی مال و سامان نه سهر زهروره تی چوارهمه، به لام مه سه نه پاراستنی عمقل نه ئه و ئایه تا نه باسی ده کات نه ریدگه ی بیر کرنه و هوه باس ده کریت وه ک ده فه رمویّت: (وَا لَّلْدِینَ یَقُولُونَ رَبِّنَا اصْرِفْ عَنَا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا کَانَ غَرَامًا) یَقُولُونَ رَبِّنَا اصْرِفْ عَنَا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا کَانَ غَرَامًا)

ئه مهش ئهو پینج زهرورهن که مروّق و کو مهلگا له سهری بنیات دهنریت، که پیویسته دهو آلهتیش پاریزگاری لی بکات پاش ئهوهی خوای گهوره باس له

پاراستنی ئهو رهو شته بهرزانه ده کات، پاشان باس له کۆمهنیک تاوان ده کات که پیویسته مسولمان خوّی لی بپاریز یت، ئه گهر بکهوی ته ناو ئهو تاوا نهش ری گهی داناوه بو دهرباز بوون لییان (إِنَّا مَن تَابَ وَا عَنَ وَعَ عَلَ عَمَلًا صَالحًا فَأُولَئكَ یُبَدِّلُ اللَّهُ سَیّنًاتهِمْ حَسَنَاتٍ وَکَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحیمًا) (۷۰) سورة الفرقان

ئەم ئايەتە چەند مەرجىك دادەنىت بۆ وەرگرتنى تۆبە:

مهرجی یه کهم: پیوی سته بگهریّی تهوه بوّلای خوای گهورهو بهتهواوی داببریّیت لهتاوانو سهرپیّچیهکه (إِلَّا مَن تَابَ) لیّرهدا قورئان کرداره کهی له شیّوهی را بردوودا به کاردههیّنیّت، ئهمهش مانای وایه کهتوّبهکه وهر گیراوه و جاریّکی تر بیرناکاتهوه له ئایندهدا بگهریّتهوه بو ئهو تاوانه.

ممرجی دووهم: بروا بوون بهخوا، چونکه ئیمانه که وات لی ده کات رد گهت لی بگر یّت بو گهرا نهوه بو تاوانه که، ههموو نهو تاوانا نهی که تو شیان ده بین

دەگەرپنتەوە بۆ لاوازى ئىمان، لەبەر ئەوە باشترىن ريْگە لە ئەنجامدانى تاواندا بە ھيز كردنى ئىمانە.

مهرجي سيّيهم: (وَعَملَ عَهَلًا صَالحًا) تهنها بووني ئيمان بەس نى يە، بەلگو يپويستە كردەوەي چاكى لەگەلدا بكەيت، كردەوەي چاكىش دوو جۆرە، ئەگەر ئەو تاوا نهی ده یکهیت تهنها بهرام بهر بهخوا بیت، نهوه تهنها به تو به و په شیمان بو نهوه خوای گهوره لیّت خۆش دەبىت، بەلام ئەگەر تاوانە كە بەرامىمر مافىكى خەلك بوو وەك ستەمكاريەك يان مال خواردنيك يان غەيبەت بوو، ئەوە پٽويستە ئەو مافانە بگەرٽنيتەوە بۆ خاوەنەكانيانو گەردنى خۆتيان يى ئازاد بكەيت، ئيذجا داوای لێبوردن له خوای گهوره بکهیت (**اِلاَّ الَّذَينَ ۖ شَائُوا**اْ وَأَصْلَحُواْ وَبَيِّنُواْ فَأُوْلَئِكَ أَثُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحيمُ ﴾ (١٦٠) سورة البقرة، ليرددا (اصلحوا) ما ناى وا يه دهبيت ئەوە ياك بكەيتەوە كەخرايت كردووه.

تۆبەكردن كاريكى ئاسان نيه، تۆبەكردن پادا شتەكەى گران بەھا يە كە ئەويش بەھە شتە، ئيبن عەباس دەربارەى ئەو ئايەتەى كە دەڧەرمويّت: (إِلَّمَّا عَنِ تَّالِبَ
وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالْحًا فَأُوْلَ عِلْكَ يُ بَدِّلُ الْ لَهُ سَيَّنَاتِهِمْ
حَسَنَاتَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا)(٧٠) سورة الفرقان. واته خواى گەورە پشتيوانى لەو كە سانە دە كات كە تۆ بە دەكات كارى چاكە بكەن لەبەرامبەر ئەو خراپانەى كە دەكات كارى چاكە بكەن لەبەرامبەر ئەو خراپانەى كە كردويا نه، بەپيّى را قەى ئيبن عەباس خواى گەورە تەوفىقيان دەدات بۆ عيبادەت كردن، چونكە پشتيوانى خوا بۆ عيبادەت كردن ئا سان نيه كات يك تاوا نەكان دەگۆريّت بۆ چاكە كەتۆ تۆبە بكەيتو پەشيمان ببيتەوە دەگۆريّت بۆ چاكە كەتۆ تۆبە بكەيتو پەشيمان ببيتەوە لەو تاوا نەو پا شان ئيرادەى خيرت ھەبيّت بۆ كارى

مسولامانانی بهریز بهههشت نرخه کهی گرانه، دهبیت ههموومان نهو رینبازه راسته بگرین که خوای گهوره بوی دیاری کردوین، بهلام له لایه کی تریشه وه سوزو بهزهیی خوای گهوره فراوانه (قُلْ یَا عَبَادیَ الَّذینَ أَسْرَفُوا عَلَی أَنفُسهمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَحْمَة اللّه إِنَّ اللَّهَ یَغْفُرُ الذُّنُوبَ جَمِیعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحیمُ) (۵۳) سورة الزمر

ئه گهر تو شی تاوانیش بوین نابیّت بی هیوا بین، چونکه دهر گای تو به به بهردهوامی کراوه یه و خوای گهوره زوّر به سوّزو بهزه یه بهرام بهرمان ئیّ مهش دهبیّت که گهرایی نهوه به یهکجاری و باش و دلّ پاکی و بریاری یهکجاری بیّت.

له دوای هاوه لدانان بۆخواو كوشتنی بهناهه ق زینا كردن گهوره ترین تاوانه

بەردەوامىن لەراۋەكردنى ئەو ئايە تە قورئانيا نەي كە باس له (ع مادالرهن)و سیفهتاکانیان ده کات، باس له سيفهتێکي تر دهکهين که ئهويش گهرانهوهيه له حهرام، ههروهك لهييشوودا باسمان كرد مروق فهرماني ييكراوه به كۆمەلنىك شت كە بىكاتو بەھەندىكى تر كە واز يان ليّ بيّنيّت، ههروهها كوّ مهليّك شت واجبه بيكات وه كۆمەلنكى تر حەرامەو نابنت ئەنجاميان بدات، ئە مەش بۆ ئەوە يە كە ئەو مرۆ قە لار نەبد تەودو بەرا ستى بمێنێتەوە. ئەگەر بێتو سەيرێكى ئەو شتە حەرامانە بکهین که خوای گهوره داوا مان لی ده کات که لیّی دورېکهوي نهوه، ههمووی له پي ناو بهرژهوه ندی مرۆڤدايه، خرايەكان دەچنە بازنەي شتە پيسو خراپو

ز یان به خشهکان، ههموو شته حهرا مهکان له ئهم بازنهیهدان.

ليرەوە ئەگەر سەير بكەين دەتوانىن بليين كە يەيامى ئىسلامى ھەمووى لە يېناو بەرۋەوەندى مرۆقدايە، ئەو شتانهی که خوای گهوره حهلالی کردون ههمووی قازانجو سودی بو مروّق تیدا یهو شتی با شن، بهلام ئەوا نەي كە حەرام كراون ھەمووى زيان بەخ شە بومروّق، هەندىك لەو زيانانە زانراو و ئاشكران، بەلام هەندېكى ترى مەرج نيه زانراو بېت، بۆ نموونه ئهو زیانا نهی که ئیستا دۆزراوه تهوه بههوی زیناوه توشی مروّق ده بن سالاني پێشوو نهزانراو بوون که دهبێته هوی جورهها نهخوشی وهك ئا پدر و زو ههری و جهندان نهخوّ شی لهناو بهری تر، که بههوّی نهم حهرا مهوه توشى مرۆف دەپيت.

ئهمروّمان تايبهته بهئهم كاره خرابه كه خواى گهوره حمرامى كردووه وهك دهفهرمويّت: (وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهُ إِنَّا بِالْحَقَّ اللَّهُ إِنَّا بِالْحَقَّ اللَّهُ إِنَّا بِالْحَقَّ

وَلَا يَرْنُونَ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَا ماً)الفر قان ١٦٨، لهم ئايه تهدا وو شهكه هاتووه بهبى هيچ جياكاري يهك (استثناء) و بهشيوهيهكى تهواو هاتووه، بهلام لهكو شتندا چهند جياكردنهوهيهك هاتووه، بو نموو نه كو شتنى به حهق به ههموو جورهكانيهوه، بو نموو نه كو شتن له جي هاددا يان يهكيك بيهويت بت كوژيت، چهندهها حاللهتى تريش بهلام كاتيك كه ئهم ئايه ته هاتو كوتاييهكهى فهرمووى: (وَلَا يَرْئُونَ).

له ئایهتهکهدا ئامرازی نهفی (لا) یه که ئه مهش ریّگه گرتنه به تهواوی که ئهم کاره بکر یّت، بهپیّچهوانهی ئامرازی (لم) که تهنها بو رابردووه. نهفی کردنه که به (لا) ههموو جوّر یّك دهگریّ تهوه وهك ده ست ل یّدانو سهیرکردنو ههتا دهگاته زینا گهوره که، که سانیّك که دهیانهویّت له کاروانی (عباد الرحمن) بن پیویسته له ئهم حهرا مه گهوره یه بهدوربن، بو ئهم مهبه سته پیویسته لهسهر ههموو ئاستهکانی خیّزانو پهروهردهو کومهنگهو دامو دهزگاکانی دهونهت کاربکریّت بو ئهوهی

بارودو خین دروست بکریت که ریگر بیت له دروست بوونی نهم تاوا نهو بلاوبو نهوه ی، بو نموو نه وهك تیکه لاوی و شتی تر.

سەرنجێك له ئايەتە كە بدەين دەبىنىن كە مەترسى زىنا بە پلەى سێيەم دێت لە دواى ھاوەڵ پە يداكردن بۆ خواو كو شتنى مرۆڤ بەنا حەق. ئەم ريزبەند يە لە زۆربەى ئايەتەكانى قور ئانو فەرمودەكانى پێغەمبەرى خوادا ھاتوه.

له فهرمودهیهکدا که پینههمبهری خوا ﴿ الله فهرمودهیهکدا که پینههمبهری خوا ﴿ الله که الله عاوه لا دانا نه بو خوا، پاشان کوشتنی مروّقیک پاشان زیناکردن. ئیبن مسعود ده لیّت: " پرسیارم له پینههمبهری خوا کرد ئایا چ تاوانیک زوّرگهورهیه لای خوا ؟ ئهویش فهرموی هاوه لا بو خوا پهیدابکهین که بهدیهی نهری خو یهتی، ئه مه تاوانیکی گهورهیه، پاشان وتم چیتر؟ ئهویش فهرموی منالهکهت بکوژیت لهترسی ئهوهی خوارد نت له گه لدا

بخوات، وتم چیتر، فهرمووی: زین اله گهل ئافرهتی دراوسیّکهتاندا بکهیت" بوخاری ریوایهتی کردووه.

هەروەها لەترسناكترىن جۆرەكانى زىنا ئەوەيە كە يىاونكى بەتەمەن بىكات.

له ئەبوھورەيرەوە دەگير نەوە كە پيغەم بەرى خوا ﴿ يَكُونُهُ مُورمو يەتى " سى كەس لەرۆژى قيامە تدا خوا قسەيان لە گەل نا كاتو سەيريان نا كاتو پاكا نەيان بۆ ناكات و سزايەكى سەختيان بۆ ھەيە ئەوانيش: پيريكى زينا كەر، پا شايەكى درۆزن، سەرۆك خيزانيكى خۆ بەگەورەزان " موسليم ريوايەتى كردووه.

به را ستی زیا نا گهوره ترین خراپه کار یه، پیّوی سته پلانی کی را ستو درو ستی بو داب نیّین وه ک چوّن له ئیسلامدا هه موو شتیک به پلانه بو یه ده بیّت پلان ریّژی بکه ین بو کورو کچه کانمان، وه ک چوّن حه زره تی لوق مان دایا نا له ریّی بیرو باوه رهوه له ریّی باوه ربون به خواوه له ریّی بابه ند بون به خواوه له ریّی پابه ند بونه وه بو په رستشه کانه وه.

ئهی گروّی گهنجان ئهوهی دهتوانیّت خهرجیهکانی مسوّگهر بکات با هاوسهرگیری بکات ئهوهیش نهیتوانی با بهروّژو بیّت لهبهر ئهوهی بوّ چاوداخ ستن با شتره و پاریّز گاری له داو یّن پی سی ده کات، کهوا ته پهر ستش کردن هوّکاری که روّژو بهندایهتی کردن، خویّند نهوهی قورئان، تهری و پاراوی زمان بهیادی خوا.

ههروهها زور گرنگه بهبی شهرم کردن مهتر سیهکانی زینا یان بو روون بکه ینهوه زور نا ساییه هه ندی لهو فیل مه زان ستیانهیان پی نی شان ده ین که باس لهو نهخوشانه دهکهن که دوچاری نایدز بون، چونکه ئیوهی بهریز دهزا نن یه کهم کهس که دو چاری نا یدز بوو جوانترین نمایشکاری سینهمایی هولیود بو کهچی ئیستا بوته ناشرینترین کهس.

ئیستا سهیر بکه کاتی گهنج بوو چون خوای گهوره نازو نیعمهتی جوانی و هیزو توانای پی بهخشی بوو، بهلام کاتیک خوی خسته زها کاوی ری سواییهوه چی بهسهر هات نهمه زور گرنگه.

بۆ يە دەب يت ئا ماژه به حەزرەتى لوق مان بكەين كاتيْك ويستى ئامۆژگارى كورەكەى بكات بەوەى كە چۆن دەنگ بەرزكردنەوە لەكاتى خۆيدا نەبى چەندە نا شرين و چەندە قيزەونە ووتى كورى خۆم رات لەسەر زەريىنى بهرزی گوێدر ێڗ چیه؟ ئه مه لهو کا تهدابو که ویستی ئەدەبى ھێواش قسەكردنى فێربكات، كاتێكيش ويستى ئەدەبى خۆبە كەم زا نى بكات رۆيەشت بۆلاى پياو يك چارەسەرى ووشترېكى نەخۆشى دەكرد حەزرەتى لوقمان که کوره مندالهکهیشی پی بوو، پیی ووت ئهی ئهو که سهی که چاره سهری وو شتر ده کهیت نا یا و شتریّکت لا یه که دو چاری نهخو شی سوعار بوب پنت؟ (ئهم نهخو شیه ئهو که سانه ده یزانن که پ سپوری نهخو شیهکانی وو شترن ئه گهر وو شترهکه دو چاری ئهم جۆرە نەخۆشيە بوو ئەوا ملى بەرز دەكاتەوە بۆ ئاسمان و ماوهی رِوْژ ێك يان دورٍوْژ هيچ شتێك ناخوات پاشان يهكسهر دهكهويّت) كابرا وتى بهلّى لامهو هيچ شتيّك ناخواتو ناخواتهوه، وتى من ده مهويّت ئينجا ده ستى کوره کهی گر تو وو تی نهم وو شتره نهخو شهو هیچ ناخوات و ناخوا تهوه نیتر چون تیر ده خوات سهیری ناکامه کهی بکات سهعاتیك دو سهعات چاوهرییان کرد و وشترهکه کهوت"

مروِّقي خوِّ به گهوره زانيش وه كو ئه مه وا يه كاتيك خوّي به گهوره دمزا نيّ ئهوا ههر ده کهوێِت ئه گهر لهدنيا شدا نه كهويت ئهوا لهروزي دوايدا له بهر چاوى خهلکی و خوای گهورهدا ده کهویت ، کهوا ته لەبەر چاوگرتنى مندالەكانمان لەرووى زانستيەوە كاريكى زۆر گرنگه، چونکه ئەوان سامانى بەنرخى ئێمەن، ئەوان جگەر گۆشەي ئىدمەن، ئەوانن كە لەداھاتودا ھەلگرى ناوى ئىدمە ده بن ئەوانن ولات بەھۆيا نەوە چاك دەبىيت ئەوان ئەمرۆ م ندالن یان گهنجن، بهلام لهداهاتودا دهب نه سهرکردهو پێشهوای ئهم ئوممه ته بو په ئه گهر بهجوانی پهروهردهمان كردن ئەوا ولاتمان بەرەو يېشكەوتن و ئاوەدانى دەچېت، ئەگەر ید چهوانهکهی بیت نهوا زیاناو خرا یهکاری و بهرتیل و بهد رەو شتى لەنپوانيا ندا بلاو دەبيتەوە ئەو كاتە ئو ممەت ھەموى دوچاری ههمان دهردو بهلاّ دهبیّت.

پهروهردهی نهوهیهك لهسهر بنهمای بویری و ئازادی

سیفاته کانی (ع بادالرحمن) ههموو شته باش و جوانه کانی ژیانی دنیا ده گریته وه، ئینجا ئه و سیفه تانه پهیوه ندی به یوه ندی به و ته و گوف تاره وه ههبیت، یان پهیوه ندی ههبیت به عباده ته کان و گرتنه به ری مه نه هه جیکی میان دورکه و ته و دورکه و ته نه های نا به جی و دورکه و ته نه های نا به جی و دورکه و ته و که شایه تی در و و چهندان تاوانی تر که له وتاره کانی پیشودا باسمان کرد.

بهردهوامین لهدر یژهدان بهو وتارا نه باس لهدوو سیفهتی (عبادالرحمن) دهکهین کهنهوانیش:

(عبادالرحمن) دا براونین له نهوهکانی را بردوو، به لکو له همولی نهوهدان کهنهوه یهك درو ست بکهن لهدوای

خۆيان كه برواداربن بهخواى گەورەو دريْژه به كاروانى چاكەخوازى بدەن.

عبادالرحمن ههریهکهیان بهپنی توانای خوّی لهههونی ئهوهدان نهوهیهکی خواپهرستی چاکهخواز بنیات بنین، ئهویش لهری گهی پهروهردهکردنی ما لهکانیان بهمن ههجینکی خوانا سانه بوّ ئهوهی لهئای ندهدا بهسیفاتهکانی (عبادالرحمن) برازیّنریّتهوه.

(ع بادالرحمن) تهنها به پهروهردهکردنی خو یان واز ناهینن، به لکو له ههولی ئهوهدان نهوه یه کی نوی لهکوران و کچان پهروهرده بکهن بو ئهوهی ئهم منالانه بب نه بیلبی لهی چاویان وه ک خوای گهوره ده فهرمویت (وَالَّذِینَ یَقُولُونَ رَبِّنَا هَبْ لَ نَا هِنْ أَزْوَاجِ نَا وَدُرِیًاتِنَا قُرَّةً أَعْیُنِ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِینَ إِمَا هَا) (۷٤) سورة الفرقان.

دوعا لهقورئاندا بهردهوام هاندهریّکه بوّ کردهوه، دوعا لهکروّکیدا دوو روّنی سهرهکی ههیه: یه کهمیان ئهوه یه خوای گهوره وهلاّمی ئهو داوایا نه دداتهوه.

دووهم یان ئەوە پە كەدەبىت بەينى ئەو دوعا پە تۆ كردهوهي چاك بكهيت، بو نمو نه كاتيك كهتو دهليّيت خوایه لیّم خوّشبه پیّویسته لهسهرت که ئهو کردهوانه ئەنجام بدەي كەدەبنە مايەيى لى خو شبونى خوا، بەم يٽيهش دهبٽت سهرهتا دوعاکه بهدلٽکي يا کهوه بکر ٽِت که تهنها مهبه ست تیا یدا خوا بیت، یا شان دهبیت بهو یهری ئیخلاس و دلا سۆزیهیی داواب کهین خوا نەوەيەكى چاكو چاكەخوازمان يێبدات بۆ ئەوەي ئەم منالانه لهخوّشهیستیدا ببه نه بیلبیلهی چاوی دایك و باوک یان و بو کومهلگه کهیان بب نه سهر چاوهی خيروخوشي، ههتا ئهم نهوه چاكهخوازهش يي بگات پێويسته ههموو دايك و باوكێك كاربكات بو دروست كردني ئەم نەوەيە.

سیفهتی دووه می عبادالرحمن ئهوه یه کهرازی نابن بهکاری جاکی ساده، به لکو ناما نجهکانیان بهرزو

گهورهیهو وهك دهنین ستراتیجیه، دهبیت ههریه کیکیان لهمانه رابهری خواناسان بن، رابهرایهتی جیهان و تویژه هوشیارهکانی کومه لگه بکهن. نهك خه لکه سادهکه.

ئه مهش سيفهتێكى عبادالرحمن بهوه نابيّت بهو سادهييه سهيرى بكهين(وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَا هَا). خواى گهوره نهيفهرموه بمانكه به(أئمة) ههر چهند كردارى (واجعلنا) بو توّيه، بهلام بهپێى راى زانايانى زما نهوانى لهم ئايه تدا ما ناى وا يه ههر تا كه تاكه يهكى (عباد الرحمن) پێوي سته ههول بدهن كه خوّيان را بهرو سهركرده بن بو گه لهكانيان، ئه مهش جهخت كردنهوهيه بوّئهو وهسفهى باوهرداران كه خواى گهوره بوّيان ده كات(أوْلَئكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتُ وَ هُمْ لَهَ هَا بِعَيْنَانَ وَ هُمْ لَهَ هَا بَعْنَانَ وَ هُمْ لَهُ هَا بَعْنَانَ وَ هُمْ لَهُ الْعَرْوَانَ وَ لَهُمْ لَهُ الْعَرْوَانَ وَ هُمْ لَهُ الْعَلَىٰ وَالْمَلُونَ (١٣) سورة المؤمنون، (أَوْلَئكَ يُجْزَوْنَ الْفُرْقَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَوْنَ فِيهَا تَحيَةً وَسَلَامًا) (٧٥) سورة الفرقان.

(غرفة) مانای بهههشته ئهمهش پاداشتی کردهوه کانی (عباد الرحمن) که بهپیّی سیفهتهکانیان لهوتارهکانی رابردوودا باسمان کردوون، که۱۲ سیفهتن خوای گهوره

تهنها به بههه شت پادا شتیان نادا تهوه به نُکو لهدوای ئهوه دهفهرمویّت(.....وَیُلَقُوْنَ فِیهَا تَحِیَّةً وَ سَلَامًا)(۷۵) سورة الفرقان.

سەبارەت بە رووداوە كانى جيهانى ئيسلامى، ئەوەى روونو ئا شكرايه لاى بەريزتان، بەھۆى نامول تەزىمى زۆربەيى گەلانى ئىسلامى وبەتايىھتىش سەركردەكان، که پێوي ست بوو نمو نهو پێ شهنگ بن لهبواری داد يەروەرىو چاكسازىو خۆشەويستى، بەلام بەھۆى ئەوەي كە نەپانتوانيوە بېنە پۆشەنگ، لەجپاتى ئەوە رۆژا نە لەشا شەي تەلەفزيۆنەكا نەوە خۆيي شاندان و نارهزای گهلانی م سولمان دهب پنینو ده سهلاتدارانیش لهجیاتی گوی گرتن بو یان ده ست دهده نه گرتن و كو شتن و ئه شكهنجهدانيان، ئهو تورهبو نهى ئي ستا له گەلانى ئىسلامى دەيبىنىن، ئەنجامى كارى رۆژ يكو دوو رۆژ يان سالٽيك و دوو سال نيه، بهلكو له ئهنجامي ستهمو چهو سانهوهیهکی دریژخایه نه بههوی نهبونی

داد پهروهریو بلاوبو نهوهی گهندهلا یهوه بوو لهناو دهسهلاتداراندا.

ئهم ده سهلاتدارانه ولا تهكانيان كردوه بهكيلگه يهكي تاي بهت بهخويانو م نالو خيزا نهكانيانو له ههولي ئەوە شدان كە يشتاوپ شت بيگواز نەوە بۆ نەوەكانيان، ياش ئەوەي زۆر بەي ولا تانى ئى سلامى قۆ ناغى ياشايهتيان بهجي هيشت وايان دهزاني دهجنه فوناغيكي نوێوه که کهمټر ده سهلاتیان به سهردا ده سهیێندرێتو بهئاسانى دەسەلات ئالوگۆر دەكريت، ئەم قۆنا غە نويىه قۆناغى كۆمارى بوو كە بەھۆى لەناوبردنى ياشايەتيەوە بهده ستيان هذي نا، بهلام لهئهنجا مدا ئهم كوماريا نه بو نەوە بەدىكتاتۆرنىك كە زۆر لەرژنىمى يا شايەتى خرايتر بوون، وه نهبيّت گهلان ئا گادار نهبوبن بهو نيازانهي كەئەو رژێمە ستەمكارانە ھەيانبوو، بەلام ئەو گهلانه چاوهرييان کرد ههتا بزانن بهرهو کوي ده چن. بهلام لهكوتايدا گهل ليّيان بيّزار بوو رووى راستهفينهى ئەم نوخىه ستەمكارە گەندە لە دەر كەوت گەنجانى ئەم ولاتانه لهژیر سایهی ئهم رژیمانهدا تووشی بی هیوایی بوونو ده ستیان دا یه کوچ کردن بهرهو روژ ئاواو ههزارانیان لهدهریاکاندا لی خنکا.

پاش ئهوهی که ئهم دهرگایانهشیان نی دا خرا ده ستیان دایه خو سوتاندن، ههرچهنده لهرووی شهرعیهوه ئه مه کاریکی زور خراپ و ناپهسهنده، بهلام رهشبینی وای لی کردن که لهژیان بیزار بن، لهبهرئهوه شتیکی سرو شتیه که ئهم گهلانه راپهرینو شورش بکهن.

ل یرهوه ئاموژ گاری ده سهلاتداران ده کهم که لهخوا بر سنو ری گه بهگه لهکانیان بدهن بهئازادی بژینو بهئازادی چارهنوسی خویان دیاری بکهن، چونکه ئه گهر وانهکهن ئهوا بارهکه دهگوریت بو ئاژاوه گیری و شهری ناوخو.

ئیمه زور نیگهرانین لهو رووداوانهی که لهم دواییهدا لهمی سر روو یدا، ئه گهر لهده سهلاتدارانی می سردا ب چوکترین خوشهوی ستی ههبینت بو گهله کهیان باده سهلات بهجیی بهیلان و بوار بدهن به

بهرامبهرهکانیان و رنگه به گهل بدهن چارهنو سی خوّی دیاری بکات و نههیّلن بارودوّخهکه زیاتر بهره و گرژی و خرا پی و کو شتار بروات، چونکه نه مه بارودوّخی میسری زیاتر نالوّز ده کات، ناو بانگ و قهبارهی میسر لهناو گهلانی ئیسلامی گهورهیه.

داوا لهخوای گهوره دهکهین که ئهوانه هوّشیان بهبهردا بیّ تهوه پهنانهبه نه بهر بهکارهیّنانی ه یّزو تو ندو تیژی و گهلی ستهملیّکراو بتوانن چارهنو سیّکی باش بوّ خوّیان دیاری بکهن (*).

-

^(*)نهم وتاره ۲۸ – ۱ – ۲ ، ۱ ، ۲ لممزگهوتی خاتوو عائیشه، لمددهو حمی پایته ختی قمتمر بوه، کمسمره تای شوّرِشی بمهاری عمره بی بوو کمزوّربه ی و لأته عمره بیه کانی گرتبوّوه.

پيرست

لاپەرە	بابهت	ڗ۫
٣	پێشەكى	1
٩	رەھەندەكانى (عباد الرحمن)	۲
19	<u>ه</u> هموو مرۆڤا يەتى پێوي سِتيان به(عباد	1
	الرحمن) ههيه	
**	ترسان لەخواو لەرۆژى دوايى سەرچاوەي	٤
	سەرەكى پيادەكردنى دادپەروەريە	
40	خواى گەورە لەگەل ئەوانەدايەكە	٥
	پارێزگارو چاکهکارن	
٥٩	گەورەترىن پاداشتى تەوبە كردن بەھەشتە	*
٦٧	له دوای هاوه <u>ل</u> دانان بۆ <u>خ</u> واو کو <u>ش</u> تنی	>
	بهناههق زینا کردن گهورهترین تاوانه	
٧٥	پهروهردهی نهوهیهك لهسهر بنهمای بویری و	٨
	ئازادى	